

नेपाल बहुसूचक सर्वेक्षण २०७५/७६
Nepal Multiple Indicator Cluster Survey - NMICS 2019

घरपरिवार सूचीकरण लगत निर्देशिका

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोगको सचिवालय
केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग
फोन नं. ४२२९४०६, ४२४५९४७, ४२४५९४८
Web: www.cbs.gov.np

परिच्छेद १

परिचय

१. पृष्ठभूमि

नेपाल बहुसूचक सर्वेक्षण २०७५/७६ (NEPAL MULTIPLE INDICATOR CLUSTER SURVEY 2019 -NMICS 2019) को नमूना (Sample) छनौटमा परेका क्लष्टरहरू /गणना क्षेत्रहरू (Enumeration areas) को स्थलगत कार्य (Field work) गर्नु अघि घरपरिवार सूचीकरण तथा क्लष्टरहरूको नक्साङ्कन कार्य गर्नेछ। सो कार्यमा संलग्न हुने कर्मचारीहरू विभिन्न टिममा (टोलीमा) बाँडिएका हुन्छ। प्रत्येक टिममा एकजना सूचीकरणकर्ता (Lister) तथा एकजना नक्साङ्कनकर्ता (Mapper) रहने व्यवस्था गरिनेछ। यो निर्देशिका टिम सूचीकरणकर्ता तथा नक्साङ्कनकर्ताहरूले प्रयोग गर्ने आधारभूत सन्दर्भ पुस्तिकाको रूपमा तयार गरिएको हो। यो निर्देशिकामा सर्वेक्षणको उद्देश्य, सर्वेक्षणमा प्रयोग भएका केही मुख्य शब्दहरूको अवधारणा तथा परिभाषा, सङ्कलन गर्नुपर्ने विवरणहरू तथा प्रश्नहरू भर्ने निर्देशनहरू दिइएका छन्।

यो सर्वेक्षणमा सूचीकरणकर्ता तथा नक्साङ्कनकर्ताको विशेष भूमिका रहन्छ। तपाईंहरूले केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागस्थित यो सर्वेक्षणको कोर-टिम (Core-team) को कार्य योजना बमोजिम रही कार्य गर्नु पर्नेछ। यस कार्यको मुख्य उद्देश्य भन्नाले छानिएको क्लष्टरहरूको घरपरिवारको अद्यावधिक सूचीकरण लगत तयार गर्नु साथै क्लष्टरको हस्तनक्साङ्कन निमार्ण गरी नमूना छनौट विधिद्वारा घरपरिवार छनौट गर्नु हो। यसैले सर्वेक्षणको स्थलगत कार्यको गुणस्तर (standard quality) कायम गर्ने कुरामा तपाईंहरूको महत्वपूर्ण उत्तरदायित्व रहनेछ।

यस निर्देशिकामा मुख्य रूपमा निम्न विषयहरूलाई समेटिएको छ-

१. अवधारणा तथा परिभाषा
२. सूचिकरणकर्ता तथा नक्साङ्कनकर्ताको काम कर्तव्य,
३. गणना कार्यका लागि आवश्यक सामग्रीहरू

२. सर्वेक्षणको परिचय तथा उद्देश्य

बहुसूचक सर्वेक्षण (MICS) युनिसेफद्वारा विकास गरिएको एक अन्तराष्ट्रिय घरपरिवार सर्वेक्षण कार्यक्रम हो। यो सर्वेक्षण महिला तथा बालबालिकाको अवस्था सम्बन्धी तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सबैभन्दा बृहत स्रोतहरूमध्येको एक हो। यस सर्वेक्षणबाट संकलित जानकारी हरूले सामान्यतः मानवीय विकास र विशेष गरी बालबालिका तथा महिलाहरूको स्थितिलाई अनुगमन गर्नका लागि आवश्यक तथ्याङ्कीय रिक्तता पूर्ति गर्नमा सहयोग गर्दछ।

पहिलो संस्करणमा २८ सुचकहरूबाट शुरुभएको यस सर्वेक्षणमा हालका वर्षहरूमा परिवर्तित समयको आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरिदै छैठौँ संस्करणमा महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी २०० वटा सुचकहरू समावेश गरिएको छ। महिला तथा बालबालिकाको अवस्थाको अनुगमनका लागि सुचना र तथ्यको मुख्य श्रोत मानिने यस सर्वेक्षणका नतिजाहरूलाई दीगो विकासका लक्ष्यहरू (SDGs) का साथै महिला तथा बालबालिकाको अवस्था सुधारन विभिन्न समयमा गरिएका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरूको प्रगति मापन गर्न पनि उपयोगी हुनेछ।

यस छैठौँ चरणको सर्वेक्षणले नेपालका महिला तथा बालबालिकाहरूको स्थिति सम्बन्धमा महत्वपूर्ण सुचना दिने छ, जसबाट बहुआयामिक गरिबी सूचकांक २०१९ तयार गर्नका साथै दीगो विकासका लक्ष्यहरूको प्रगति मापन गर्न सहयोग हुनेछ। राष्ट्रले दीगो विकासका लक्ष्यहरू हासिल गर्नका लागि निश्चित समयको अन्तरालमा नियमित रूपमा सूचकांकहरूको मापन गर्नुपर्ने हुन्छ। यो सर्वेक्षण राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक तहमा प्राप्त हुने सहश्राव्दी विकास लक्ष्यहरू सम्बन्धी सूचकहरूको प्रमुख श्रोत रहेको छ।

नेपालमा हालसम्म यस प्रकारका तीन सर्वेक्षणहरू (सन् २०००, २०१० र २०१४) भैसकेका छन्। युनिसेफको वित्तिय तथा प्राविधिक सहयोगमा यो सर्वेक्षण २०७५ माघ देखि २०७६ असारसम्ममा सम्पन्न गरिनेछ। यस सर्वेक्षणमा देशभरका ५१२ नमुना एकाईहरू रहनेछन् जस अन्तर्गत १२,८०० घरधुरीहरू सम्मिलित गरिनेछन्। यस सर्वेक्षणबाट प्राप्त नतिजाहरू हरेक प्रदेशका शहरी तथा ग्रामिण भेग गरी दुई भागमा विभाजन गरी प्रकाशन गरिनेछ। यसका साथै यस सर्वेक्षणलाई लिङ्ग, भौगोलिक क्षेत्र, शिक्षा, पारिवारिक स्तर तथा अन्य विशेषतासँग सम्बन्धित खण्डित गरेर पनि प्रकाशन गरिने छ।

नेपालमा पहिलो पटक यस सर्वेक्षणमा बालबालिकाको कार्यात्मक क्षमता सम्बन्धी एक खण्ड समावेश गरिएको छ। युनिसेफ र वासिङ्गटन समूहद्वारा संयुक्त रूपमा विकसित गरिएको यस खण्डमा निश्चित गतिविधिहरू सम्पन्न गर्नका लागि २ देखि ४ र ५ देखि १७ वर्ष उमेरका बालबालिकाहरूले भोगेका समस्याहरूबारे प्रश्नहरू समावेश रहेका छन्। यस प्रकारको तथ्यांक संकलन गर्नुका निम्न उद्देश्यहरू रहेका छन् : कार्यात्मक सीमा भएका बालबालिकाको पहिचान गर्नु र उक्त तथ्यांकलाई शिक्षा, सामाजिक तथा पारिवारिक जीवनमा उनीहरूको सहभागिताको तहसंग तुलना गर्नु, कुन हदसम्म बालबालिका समाजमा रहेका छन् भनेर मापन गर्नु, र अपांगता भएका बालबालिकाको अवस्था बारे सुचना संकलन गर्नु। यसका अतिरिक्त यस सर्वेक्षणले नमूना छनौटमा परेका घर धुरीहरूबाट उनीहरूले प्रयोग गरिरहेका खानेपानीको गुणस्तर (E.coli परिक्षण) मापन गर्ने कार्य पनि गर्दछ। पखाला, टाईफाइड र हैजा जस्ता खानेपानीबाट सर्ने रोगहरू न्युनीकरण गर्नका लागि खानेपानीको गुणस्तरमा सुधार ल्याउन चाल्नुपर्ने कदमहरूको निकर्षण गर्न यस सर्वेक्षणले जानकारी प्रदान गर्नेछ।

३. सूचीकरणकर्ता तथा नक्साङ्कनकर्ताको काम कर्तव्य

घरपरिवार सूचीकरण लगत संकलन कार्यमा प्रत्येक टिममा एक जना सूचीकरणकर्ता र एक जना नक्साङ्कनकर्ता रहने व्यवस्था गरिएको हुन्छ । तपाईंले मुख्य निम्न कार्यहरु गर्नुपर्दछ :

- (१) आफूलाई तोकिएको क्लष्टरको (गणना क्षेत्रको) जानकारी लिने ।
- (२) स्थानीय व्यक्ति एवं अधिकारीहरूसँग सम्पर्क गर्ने र यो सर्वेक्षणबारे जानकारी गराएर उनीहरुको समर्थन एवं सहयोगबाट क्लष्टरको सिमाना पत्ता लगाउने ।
- (३) तोकिएको क्लष्टर क्षेत्रका सम्पूर्ण घर परिवारको सूची लगत संकलन कार्य सँगसँगै नक्सा पनि तयार पार्ने ।
- (४) तोकिएको क्लष्टर क्षेत्रको केन्द्रमा पर्ने गरी GPS यन्त्रको सहायताबाट त्यस स्थानको अक्षांश, देशान्तर तथा उचाई मापन गरी सम्बन्धित फाराममा उतार्ने ।
- (५) भरिएका फारामहरु सुपरिवेक्षक वा कोर टिमलाई तोकिएको समयमा हस्तान्तरण गर्नु पर्दछ ।

यीमाथि कार्य बाहेक तालिममा सरीक भई सर्वेक्षण कार्यको लागि दिइने निर्देशन, अवधारण तथा परिभाषा राम्ररी बुझ्नु पर्दछ ।

४. सर्वेक्षण कार्यका लागि आवश्यक सामाग्रीहरु

तपाईंको टिमलाई सूचिकरण लगत संकलन तथा गणना कार्य सम्पादन गर्न निम्न सामाग्रीहरु उपलब्ध गराइनेछ । यी सामाग्रीहरु तपाईं गणना क्षेत्रमा जाँदा आफूसँग भए नभएको निश्चित गर्नु पर्दछ ।

१. फाराम १- घरपरिवार सूचिकरण लगत
२. फाराम २- क्लष्टर / गणना क्षेत्रको नक्सा तयार पार्ने फाराम
३. फाराम ३- क्लष्टर / गणना क्षेत्रको विभाजन गर्ने फाराम
४. निर्धारित क्लष्टर / गणना क्षेत्रको नक्सा
५. घरपरिवार सूचिकरण निर्देशिका
६. अन्य सामाग्रीहरु
  - क) सिसाकलम
  - ख) सापनर
  - ग) इरेजर
  - घ) निलो डटपेन
  - ड) नोट बूक
  - च) GPS
  - छ) क्लिपबोर्डहरु तथा भोलाहरु
  - ज) डोरी, टर्च लाइट
  - झ) भरिएका प्रश्नावलीहरु राख्ने फोल्डरहरु

परिच्छेद २

अवधारणा तथा परिभाषा

१. क्लष्टर/गणना क्षेत्र

सामान्यतया गणना प्रयोजनको लागी कुनै वडाको सम्पूर्ण क्षेत्र समेट्ने गरी वा कुनै ठूलो वडालाई दुई वा सोभन्दा बढी खण्डमा विभाजन गरी वा दुई वा दुईभन्दा बढी साना वडाहरूलाई जोडी प्रत्येक खण्डको सिमाना छुट्टीने गरी रेखाङ्कन गरिएको क्षेत्रलाई गणना क्षेत्र भनिन्छ। यस सर्वेक्षणमा २५ वा सोभन्दा कम घरपरिवार भएको वडाहरूमा नजिकैको वडा मिलाई गणना क्षेत्र कायम गरेको छ भने २५० घरपरिवारभन्दा बढी भएका वडालाई वडाखण्ड बनाई गणना क्षेत्र बनाएको छ। यस सर्वेक्षणमा गणना क्षेत्रलाई नै क्लष्टर भनिएको छ।

२. घर

घर भन्नाले सामान्यतया चारैतिर गारो/टाटी लगाई छानो हालेर मानिस बस्नका लागि प्रयोग गरिएको एक वा एकभन्दा बढी कोठा वा तला भएको बासस्थानलाई बुझाउँछ।

३. परिवार

परिवारको अवधारणा व्यक्तिले एकलै वा समूहमा व्यवस्था गर्ने खाना वा जीवनका लागि अन्य अत्यावश्यक कुरामा आधारित छ। सामान्यतया एउटै आम्दानी खर्चले घर व्यवहार चलाई एकै भान्साको खानपान गरी बसेका व्यक्ति वा व्यक्तिहरूको समूहलाई परिवार भनिन्छ। परिवारमा एक व्यक्ति वा धेरै व्यक्तिहरू, नाता पर्ने वा नाता नपर्ने व्यक्तिहरू हुन सक्छन्। परिवार र परिवारका सदस्य छुट्याउन आम्दानी-खर्च र भान्साको अवधारणा प्रमुख रहेको छ। कानूनीतवरले भिन्न भइ नसकेको भए तापनि भिन्दै वा छुट्टै वसी वा भिन्दै भान्साको खानपान गरी आएका व्यक्ति वा व्यक्तिहरूको समूहलाई यस सर्वेक्षण प्रयोजनका लागि बेग्लै वा छुट्टै परिवार मानी लेख्नुपर्दछ। यो सर्वेक्षणमा परिवार र घरपरिवार शब्दहरूलाई समानार्थी शब्दको रूपमा प्रयोग गरिएको छ।

४. परिवारमूली

परिवारमूली भन्नाले परिवारमा परिआएका दैनिक कामकाज, खर्च र व्यवहार चलाउन व्यवस्था मिलाउने मुख्य व्यक्ति भन्ने बुझिन्छ। परिवारको मूली (सामान्यतया परिवारमा उपस्थित रहने) महिला वा पुरुष हुन सक्छन्। तर १० वर्ष उमेर नपुगेका केटाकेटी परिवारमूली हुन सक्तैनन्। कतिपय समाजमा परिवारका सबैभन्दा बुढापाका, जेठो वा जेठीलाई वा परिवारका सदस्यले आदर गर्ने व्यक्तिलाई परिवारको मूली जनाउने चलन छ। तर यस सर्वेक्षण प्रयोजनका लागि भै-परि आउने सबै व्यवहार चलाउने अधिकार तथा जिम्मेवारी व्यक्ति नै परिवारमूली मानिन्छ।

५. आधार नक्सा

साधारणतया आधार नक्सा भन्नाले क्लष्टरको/गणना क्षेत्रको नापी स्केल बमोजिम क्षेत्रको आकार, चारकिल्ला र भौगोलिक सिमाना रहेको स्थान हुने गरि यो सर्वेक्षण प्रयोजनको लागि बनाएको नक्सा हो।

५. अक्षांश

पृथ्वीको सतहमा पूर्वबाट पश्चिमतिरदेखि एक एक डिग्रीको फरकमा खिचिएका काल्पनिक रेखालाई अक्षांश रेखा भन्दछन्। यी वृत्तको रूपमा रहेका हुन्छन् र हरेक डिग्रीमा खिचिने यी रेखा उत्तरमा ९० र दक्षिणमा ९० वटा हुन्छन्। शून्य डिग्रीको अक्षांश रेखालाई भूमध्य रेखा भनिन्छ। अक्षांशको नापको एकाई डिग्री, मिनेट र सेकेण्डमा नापिन्छ। यस सर्वेक्षणको प्रयोजनको लागि GPS यन्त्रको सहायताले अक्षांशको नाप लिइन्छ।

६. देशान्तर

पृथ्वीको उत्तरी ध्रुवदेखि दक्षिणी ध्रुवसम्म एक एक डिग्रीको फरकमा खिचिएका काल्पनिक रेखालाई देशान्तर रेखा भन्दछन्। यसले समयको मापन गर्न सजिलो तुल्याएको हुन्छ। देशान्तरको नापको एकाई पनि अक्षांशको नापको एकाई जस्तै: डिग्री, मिनेट र सेकेण्डमा नापिन्छ। यहाँ GPS यन्त्रको सहायताले देशान्तर नापिन्छ।

७. उचाई

समुद्रको सतहदेखि कुनै जमिन/स्थानसम्मको अग्लो भागलाई उचाई भनिन्छ। उचाईको नापको एकाई यो सर्वेक्षण प्रयोजनको लागि मिटर हो। यहाँ GPS यन्त्रको सहायताले उचाई नापिन्छ।

परिच्छेद ३

घर/परिवार सूचिकरण लगत (फाराम नं. १) भर्ने तरिका

१. परिचयात्मक विवरण

यस परिचयात्मक विवरणमा निम्न विवरणहरु भर्नु पर्दछ :

क्लष्टर नम्बर : क्लष्टर छनौटको प्राथमिक एकाइ हो । सर्वेक्षणका लागि छानिएका 512 क्लष्टरहरुमध्ये यो एउटा क्लष्टर हो । यसको कोड (नम्बर) लैगिक तथा सामाजिक तथ्याङ्क शाखाबाट उपलब्ध गराइनेछ । यसमा तीनवटा अड्कहरु लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ । यसकारण, यहाँ भर्नका लागि कोष्ठभित्र तीन अड्कको सङ्ख्या उपलब्ध गराइनेछ । यो 001 देखि 512 मध्येको एक सङ्ख्या हुनेछ ।

प्रदेश :- यहाँ घरपरिवार रहेको प्रदेशको नाम र कोड दिइएको ठाउँमा स्पष्ट र पूरा लेख्नुपर्दछ । यो सर्वेक्षणमा नेपाल राज्यका 7 प्रदेशहरु रहेका छन् । प्रदेशको कोड अनुसूची १ मा उल्लेख गरिएको छ ।

जिल्ला : यहाँ घरपरिवार रहेको जिल्लाको नाम र कोड दिइएको ठाउँमा स्पष्ट र पूरा लेख्नुपर्दछ । यो सर्वेक्षणमा नेपाल राज्यका 77 जिल्लाहरु रहेका छन् । जिल्लाको कोड अनुसूची २ मा उल्लेख गरिएको छ ।

साविक गा.वि.स./नगरपालिका. : गणना गर्नुपर्ने घरपरिवार यदि गाउँ विकास समितिमा पर्ने भए सम्बन्धित गा.वि.स.को नाम लेख्नु पर्दछ । यदि नगरपालिकामा पर्ने भए सोही नगरपालिकाको नाम लेख्नुपर्दछ । उक्त गा.वि.स.मा पर्ने भए नगरपालिकालाई र नगरपालिकामा पर्ने भए गा.वि.स.लाई तेर्सो धर्काले काटी पूरा नाम लेख्नुपर्दछ ।

साविक वडा नम्बर : गा.वि.स./ नगरपालिकाको नाम लेखिसकेपछि गणना गर्न लागेका घरपरिवार गा.वि.स.वा नगरपालिकाको कुन वडामा पर्दछ, सोही वडा नं. दुई अंकमा लेख्नुपर्दछ । प्रत्येक गा.वि.स. मा 01 देखि 09 सम्म वडाहरु हुन्छन् र नगरपालिकामा 01 देखि 35 सम्म वडाहरु हुन सक्छन् ।

हाल गा.पा../नपा. : गणना गर्नुपर्ने घरपरिवार हाल कुन गाउँपालिकामा पर्ने हो सोधी सम्बन्धित गा.पा.को नाम लेखी र गा.पा.को कोड नम्बर लेख्नु पर्दछ। यदि नगरपालिकामा पर्ने भए सोही नगरपालिकाको नाम लेखी र नगरपालिकाको कोड नम्बर लेख्नुपर्दछ। उक्त गा.पा..मा पर्ने भए नपा.लाई र नपा.मा पर्ने भए गा.पा..लाई तेर्सो धर्काले काटी पूरा नाम लेख्नुपर्दछ।

हाल वडा नम्बर : गा.पा./ नपा.को नाम लेखिसकेपछि गणना गर्न लागेका घरपरिवार हाल कुन गा.पा..वा नपा.मा पर्दछ, सोधी वडा नं. दुई अंकमा लेख्नुपर्दछ।

गाउँ/बस्ती/टोल : यहाँ परिवार बसेको स्थानको नाम लेख्नुपर्दछ। गाउँको नाम लेख्दा सजिलै बुझ्न सकिने गरी लेख्नु पर्दछ। बस्ती भन्नाले सामान्यतया गाउँभन्दा ठूलो क्षेत्रलाई बुझाउँदछ, जस्तै : नयाँ बानेश्वर। गाउँ बस्तीको नाम लेखिसकेपछि परिवारले बसोवास गरेको टोलको नाम लेख्नुपर्दछ। उदाहरणको लागि, नयाँ बानेश्वर अर्न्तगतपर्ने टोलहरु जस्तै : थापागाउँ, सिडिओ टोल, आदि हुन सक्दछन्।

जम्मा पाना.....को पाना संख्या..... :

यो विवरण प्रत्येक क्लष्टर/गणना क्षेत्रमा भएका सबै घरपरिवारहरुको लगत संकलन कार्य समाप्त भएपछि मात्र भर्नुपर्दछ। यसबाट जम्मा कतिओटा फाराम प्रयोगमा आएको छ भन्ने थाहा हुन्छ। यसमा जम्मा पाना एउटै नम्बर हुन्छ, भने पाना संख्या पानैपिच्छे फरक हुँदै जान्छ।

२. घर / परिवार सूचिकरण लगत संकलन गर्दा सोधिने प्रश्न तथा भरिने विवरण (महल १ देखि महल ११)

घर क्रम संख्या (महल १) : यस महलमा घरको क्रम संख्या सिलसिलेवार मिलाई लेख्नु पर्दछ। जस्तो गणना क्षेत्रमा लगत लिइने पहिलो घरको क्रम संख्या १, दोस्रो घरको २, हुँदै गणना क्षेत्रको अन्तिम घरको लगत लिँदा घरको क्रम संख्या अन्तिम हुनेछ।

यस प्रकार गणना क्षेत्रभित्रका प्रत्येक घरको क्रम संख्या हुनेछ। गणना क्षेत्रभित्रका कुनै पनि घर नछुट्न तथा नदोहोरिउनु भन्ने उद्देश्यले लगत लिने कार्यमा उपलब्ध गराइएको गणना क्षेत्रको नक्साको आधारमा कुनै एउटा कुनाबाट प्रारम्भ गरेर सबै घरहरुको लगत नलिएसम्म लगत कार्य समाप्त पार्नु हुँदैन। यसरी लगत संकलन गर्दा गणना क्षेत्रभित्र नपर्ने घरलाई समावेश गर्नु हुँदैन। साथै गणना क्षेत्रको नक्सामा पनि घर क्रम संख्या उल्लेख गर्दै जानु पर्दछ र घरको एक ठाउँमा सबैले देख्ने गरी मार्कर पेनले NMICS1, NMICS 2 क्रमशः लेख्दै जानुपर्दछ।

द्रष्टव्य : यो सर्वेक्षणमा खाली घर/निवास, निर्माधिण घर तथा लगत विवरण दिन इन्कार गरेका घरपरिवारको घर एवं सूचीकरण लगत संकलन गर्ने समयमा नभएको घरपरिवारको घर समावेश गर्नु पर्दछ।

परिवार क्रम संख्या (महल २) : यस महलमा घरपरिवारको क्रम संख्या सिलसिलेवार तरिकाले अन्तिम घरपरिवारको लगत लिँदासम्म दिँदै जानु पर्दछ। साधारणतया एउटा घरमा एउटै घरपरिवार भेटिन्छन् तर कुनै कुनै घरमा एकभन्दा बढी परिवार पनि बसेका हुन सक्दछन्। त्यसैले घरमा अन्य परिवार भए

नभएको यकिन गर्न सोध्नु पर्छ । महल १ को अन्तिम क्रम संख्याले उक्त गणना क्षेत्रमा रहेका जम्मा घर संख्यालाई जनाउँछ भने परिवारको अन्तिम क्रम संख्याले जम्मा परिवारको संख्यालाई जनाउँछ । घर संख्या र घरपरिवार संख्या बराबर पनि हुन सक्दछ र घर संख्याभन्दा घरपरिवार संख्या बढ्न पनि सक्छ । यो स्थितिमा महल १ को एउटा घरको क्रम संख्या अर्न्तगत महल २ को घरपरिवारको संख्या १ भन्दा बढी हुन्छ ।

द्रष्टव्य : स्कूल तथा कलेजका छात्रावास, सैनिक तथा प्रहरी क्याम्प, अस्पताल, कारागार, मन्दिर तथा धर्मशाला र विभिन्न पुनरुत्थान केन्द्रहरु, आदिमा बसोबास गर्ने मानिसहरुको समूह पनि परिवार नै हो । त्यस्तो परिवारलाई संस्थागत परिवार (Institutional Household) भनिन्छ । त्यस्ता परिवारहरुको विवरण यस सर्वेक्षणमा सडकलन गर्नुपर्दैन । तर छात्रावासमा, मन्दिरमा वा अन्यत्र पालो पहाराको लागि बसेको चौकीदार वा कार्यालय सहयोगी वा अन्य कोही परिवारको रूपमा (परिभाषाअनुसार) बसोबास गरेको भए त्यस्तोलाई परिवार मानिन्छ र यो सर्वेक्षणमा समावेश गर्नुपर्दछ ।

परिवारमूलीको नाम,थर (३) : यस महलमा परिवारको परिवारमूली को हो सो यकिन गरी निजको नाम,थर लेख्नु पर्दछ ।

परिवारमूलीको बोलाउने अन्य प्रचलित नाम (४) : परिवारमूलीको नाम चलनचल्तीमा रहेको वा प्रयोगमा रहेको नामभन्दा गाउँघरमा अन्य फरक नामले बोलाउने नाम छ भने सो प्रचलित नाम यस महलमा लेख्न सकिन्छ । यस्ता नामबाट पछि व्यक्ति पहिचान गर्न सजिलो हुन्छ ।

परिवार संख्या जम्मा (महल ५), पुरुष (महल ६),महिला (महल ७) : लगत संकलन गर्न लागेको परिवारमा अक्सर/प्रायजसो/धेरैजसो (Usually) बसोबास गर्ने जम्मा कति सदस्य छन् सोधी, बालक-बालिका (भर्खरै जन्मेका बच्चासमेत) वृद्ध, अपाङ्ग सबै पुरुष हुन् वा महिला छुट्ट्याई पुरुष -महिलाको संख्या सम्बन्धित महलहरुमा अलग-अलग लेख्नुपर्दछ । यसरी लेख्दा उत्तरदाताले दिएको जम्मा सदस्य संख्या पुरुष संख्या र महिला संख्याको योगफलसँग मिल्नुपर्दछ ।

१५-४९ वर्ष उमेरका पुरुष सदस्य संख्या (महल ८) : यस महलमा परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १५-४९ वर्ष उमेरका पुरुष सदस्यहरुको संख्या के कति छ सोधी लेख्नु पर्दछ ।

१५-४९ वर्ष उमेरका महिला सदस्य संख्या (महल ९) : यस महलमा परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने १५-४९ वर्ष उमेरका महिला सदस्यहरुको संख्या के कति छ सोधी लेख्नु पर्दछ ।

५ वर्षमुनिका बालबालिका सदस्य संख्या (महल १०) : यस महलमा पनि परिवारमा अक्सर बसोबास गर्ने ५ वर्षमुनिका बालबालिकाका सदस्य संख्या सोधी लेख्नु पर्दछ ।

छानिएका घर/परिवार क्रम संख्या (महल ११) : यो महल विभागिय प्रयोजनको लागि छुट्ट्याईएको हुदाँ यसमा केही उल्लेख गर्नुपर्दैन ।

लिष्टरको नाम, थर, सही, मिति : लगत संकलन गर्ने सम्बन्धित सूचिकरणकर्ताको नाम,थर लेखि बुझिने गरी सही गर्नुपर्दछ र मिति उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

परिच्छेद ४

नक्सा सम्बन्धी सामान्य जानकारी तथा प्रयोग गर्ने तरिका

१. परिचय

सानो आकारमा निकालिएको पृथ्वीको कुनै पनि क्षेत्रको भू-आकृतिलाई नक्सा भनिन्छ। अर्को शब्दमा नक्सा भनेको जमिनलाई कुनै निश्चित मान नापमा उतारिएको चित्र हो। जमिनमा भएका नदी नाला, बाटो, जंगल, वस्ती आदि विस्तृत विवरणहरू नक्सामा देखाइएको हुन्छ। नक्सालाई तलका वाक्यहरूबाट पनि बुझ्न सकिन्छ।

- भौगोलिक वास्तविकताको एक प्रतिनिधित्व वा सार
- भौगोलिक सूचनाको दृश्यात्मक (Visual) र सजिलै ग्रहणयोग्य (Tactile) तरिकाबाट प्रतिनिधित्व गर्ने साधन
- पृथ्वीको सतहको कुनै भागको सानो तथा सरल प्रतिनिधित्व

२. नक्सा प्रयोग गर्नु अगाडी जान्नुपर्ने कुराहरू

नक्साको स्केल

नक्सामा देखाइएको दूरी जमिनमा त्यसको वास्तविक नापभन्दा कति गुणा घटाइएको छ भनी देखाउने नापलाई नक्साको स्केल भन्दछन्। उदाहरणको लागि कुनै नक्सामा त्यसको माननाप १:१०० लेखेको रहेछ भने त्यो नक्सामा देखिने दूरी भू-सतहमा हुने वास्तविक नापभन्दा सय गुणा घटाएर बनाइएको भन्ने बुझ्नुपर्छ। नक्सा प्रयोगकर्तालाई सजिलोको निम्ति नक्साको दूरी जमिनमा कति छ भन्ने थाहा पाउन स्केल वार दिइएको हुन्छ।

नक्साको कुनै दुई बिन्दुबीचको दूरी अनुमान गर्न बार स्केलको प्रयोग गर्न सकिन्छ। नक्सामा नापीने दूरी वरावर जमिनमा के कति दूरी हुन्छ थाहा पाउन नक्साको माननाप प्रयोग गर्नु पर्दछ। जस्तै कुनै नक्साको

माननाप १:१०० छ भने त्यस नक्सामा ५ से.मी. दूरी बराबर जमिनमा ५०० सेन्टिमिटर अर्थात ५ मिटर हुन्छ। बारस्केलमा देखाइएको दूरी दाँजेर एक ठाउँदेखि अर्को ठाउँसम्मको दूरी अनुमान गर्न सकिन्छ।

संकेत चिन्ह

विभिन्न वस्तु र आकृतिहरू (Features) लाई निश्चित मापदण्ड वमोजिमका संकेतको प्रयोग गरी देखाइएका हुन्छन्। यस्तो संकेतहरूको अर्थ संकेत चिन्हको प्रयोग गरी नक्सामा देखाइएको हुन्छ। सतहमा भएका विभिन्न विस्तृत विवरणहरू जस्तै: नदीनाला, जङ्गल, बाटो, वस्ती, स्कूल, अस्पताल, मन्दिर आदि नक्सामा देखाउन संकेत चिन्हहरूको सहायता लिइन्छ। नक्सामा सबै विस्तृत विवरणहरू देखाइएको हुँदैन।

नक्सा अभिमूखीकरण (Map Orientation)

नक्सालाई अध्ययन गर्न सही दिशातर्फ फर्काउनु नै नक्सा अभिमूखीकरण हो। नक्साको सिरानतर्फ उत्तर हुन्छ भने दायाँ, तल तथा बायाँतर्फ क्रमशः पूर्व, दक्षिण तथा पश्चिम दिशा पर्दछ। कुनै पनि नक्सा प्रयोग गर्दा त्यसलाई सुल्टो दिशामा (शीर्षकमा लेखिएका अक्षरहरू उत्तर दिशाबाट आफूतर्फ फर्कने गरी) फर्काएर राख्नु पर्दछ। नक्सा अभिमुख भइसकेपछि नक्सामा देखाइएका फिचरहरू र तिनीहरूको जमिनमा अवस्थितिको दिशा पहिचान गरी नक्साको प्रयोग गर्नुपर्दछ। धेरैजसो नक्साहरूमा उत्तर दिशा देखाउने गरी तीरको वा अन्य कुनै चिन्ह दिइएको हुन्छ भने कुनैमा चारै दिशा देखिने संकेत चिन्ह प्रयोग गरिएको हुन्छ।

स्थिति निर्धारण

नक्सा हेरेर आफू तत्काल रहेको स्थान वा कुनै चिनेको वस्तुको स्थान निर्धारण गर्नु नै स्थिति निर्धारण गर्नु हो। नक्सा हेरेर आफ्नो स्थिति निर्धारण गर्न र गन्तव्यस्थान पहिचान गर्न निम्न कुराहरू अवलम्बन गर्नुपर्दछ।

- नक्साको सिरान भागलाई उत्तर दिशातर्फ फर्काएर सही अभिमुख गर्ने।
- जमिनमा रहेका केही स्पष्ट ठाउँहरू/फिचरहरू जस्तै स्कूल, मन्दिर, पुलपुलेसा, सडक आदि हेरी आफ्नो स्थिति निर्धारण गर्ने।
- नक्सामा आफू रहेको ठाउँ यकिन गरी जमिनको दूरी र दिशा हेरी नजिकका अन्य ठाउँहरू/फिचरहरू पहिचान गर्ने।
- आफ्नो स्थिति निर्धारण भइसकेपछि नक्सामा देखाइएको गन्तव्यस्थानसम्म पुग्न कुन बाटो र कुन ठाउँ भएर जानुपर्छ अध्ययन गरी सोही अनुसार भ्रमण गरेमा नअल्मलिई आफ्नो गन्तव्यस्थान पुग्न सकिन्छ।

गणना क्षेत्र

गणना क्षेत्र भन्नाले एक निश्चित सीमाना भएको र भौगोलिक विस्तार तथा घरधुरी संख्याको आधारमा बनाइएको सानो भौगोलिक इकाई जसमा गणनाको लागि तोकिएको समयमा सामान्यतया एक गणकले गणना कार्य गर्दछ। एउटा गणना क्षेत्रको कार्य सम्पन्न भइसकेपछि अर्कोमा शुरुदेखि काम गरिन्छ। भौगोलिक क्षेत्रको र वसोवासको विशेषता अनुसार (जस्तै: हिमाल, पहाड, तराई, शहरी र ग्रामीण क्षेत्र आदि) समान प्रकारका क्षेत्रहरूमा यस्ता गणना क्षेत्रहरू समान घरपरिवार संख्या हुने गरी बनाउने प्रयास गरिन्छ। ठूला वडाहरूलाई विभाजन गरी धेरै गणना क्षेत्र वा सिंगो वडाको गणना क्षेत्र वा एकभन्दा बढी वडा मिसाई एउटा गणना क्षेत्र बनाइएको छ।

३. नेपाल बहुसूचक सर्वेक्षणमा प्रयोग गरिने नक्साको बारेमा जानकारी

यस सर्वेक्षणको स्थलगत कार्यमा प्रयोग गर्नको लागि केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले २ प्रकारको नक्साहरू तयार पारेको छ। जसमा नगरपालिकाहरू तथा बढी जनघनत्व भएका गा.पा.हरूको लागि विस्तृत गणना क्षेत्र नक्सा तयार पारिएको छ भने अन्य गा.पा.हरूको लागि वडा सिमाना तथा सम्बन्धित गा.पा.को वरिपरि पर्ने गा.पा.हरूको नामहरू समेत देखाइएका गा.वि.स.को नक्साहरू तयार पारिएका छन्। नगरपालिकामा छानिएका गणना क्षेत्रहरूको मात्र नक्सा उपलब्ध गराइएको छ।

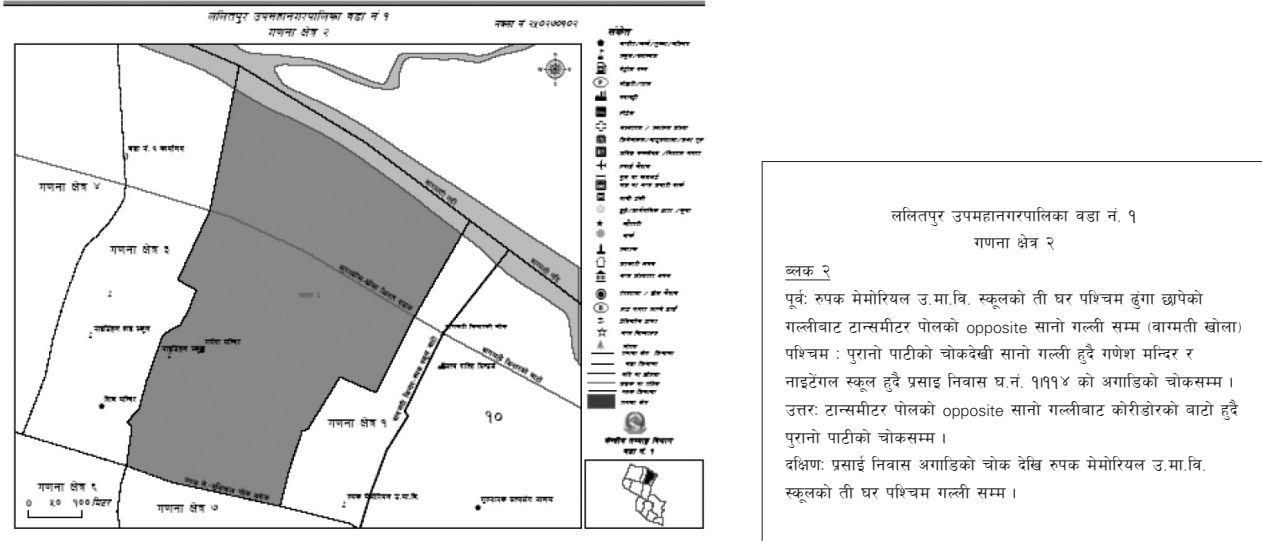
गणना क्षेत्र नक्साको सबैभन्दा माथि शिर्षकमा कुन क्षेत्रको नक्सा हो, त्यस नगरपालिकाको नाम, वडा नं. तथा गणना क्षेत्र लेखिएको छ। उदाहरणको लागि काठमाडौं वडा नं. १२ को गणना क्षेत्र ७ को लागि काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. १२, गणना क्षेत्र ७ लेखिएको छ। त्यसैगरी माथि दाहिनेतर्फ नक्सा नं. लेखिएको छ। यो नक्सा नम्बर केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागले तयार पारेको जिल्ला, गा.वि.स. तथा नगरपालिकाहरूको कोडमा आधारित रहेको छ। उदाहरणको लागि नक्सा नं २५०२७०१०१ लेखिएको छ भने उक्त नम्बरमा अगाडिको दुई अंक अर्थात २५ ले जिल्लाको कोड जनाउँछ। त्यसैगरी ०२७ गा.वि.स./न.पा.को कोडको लागि प्रयोग गरिएको छ तथा ०१ वडा नं. २ ०१ गणना क्षेत्र नम्बरको लागि प्रयोग गरिएको छ। नक्सा नं २५०२७०१०१ भन्नाले ललितपुर जिल्लाको ललितपुर उपमहानगरपालिकाको वडा नं. १ को गणना क्षेत्र १ को नक्सा भन्ने बुझिन्छ। यस सर्वेक्षणको सूचिकरण कार्यमा खटिएका कर्मचारिहरूलाई नगरपालिकाको हकमा छानिएका पिएसयुहरूको गणना क्षेत्र नक्सा तथा गा.वि.स.हरूको हकमा छानिएको वडा रहेको गा.वि.स.को वडा अनुसारको नक्सा उपलब्ध गराइएको छ।

101	10104	01	गणना क्षेत्र नं.
जिल्ला	गा.पा./न.पा.	वडा नं.	०१

नक्सामा दिशा देखाउनको लागि नर्थ एरो (North Arrow) को प्रयोग गरिएको छ। नक्सामा नापिने दूरी बराबर जमिनमा के कति दूरी हुन्छ थाहा पाउन नक्सामा स्केल बार (Scale Bar) को पनि प्रयोग गरिएको छ। गणना क्षेत्र नक्साको दाहिनेतर्फ संकेत देखाइएको छ। यस संकेतभित्र गणना क्षेत्र नक्सामा प्रयोग भएका संकेतहरूको विवरण लेखिएको छ। उदाहरणको लागि गणना क्षेत्र नक्सामा विद्यालयको लागि झण्डा संकेतको प्रयोग गरी विद्यालयको नाम लेखिएको छ भने दाहिनेतर्फको संकेतमा विद्यालयको संकेत झण्डा मात्र देखाइएको छ।

नगरपालिकाहरू तथा बढी जनघनत्व भएका गा.वि.स.हरूको लागि बनाइएका गणना क्षेत्रको नक्सा माथि भनिए जस्तै एक वा सो भन्दा बढी ब्लकहरू मिलाएर बनाइएको छ। नक्सा भएको पानाको मध्य भागमा गणना क्षेत्र सजिलै पहिचान गर्न सकियोस् भन्नाको लागि गणना क्षेत्रलाई छायाँ पारेर देखाइएको छ। उक्त छायाँ पारिएको भागभित्र एक वा सो भन्दा बढी ब्लकहरू हुन सक्दछन्। गणना क्षेत्रभित्र परेका एक भन्दा बढी ब्लकहरूलाई पातलो कालो लाइनले छुट्याइएको छ र प्रत्येक ब्लकहरूमा सानो रातो अक्षरले ब्लक नम्बरसमेत लेखिएको छ। उक्त ब्लकहरूको चारैतर्फको सिमानाको विवरण नक्सा भएको पानाको पछाडी पट्टि दिइएको छ। साथै उक्त गणना क्षेत्रलाई सजिलै पहिचान गर्न सकियोस भन्नाको लागि उक्त गणना

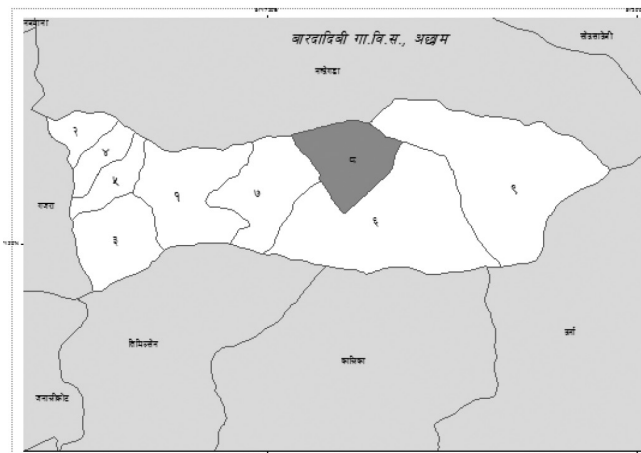
क्षेत्रभित्र तथा बाहिर पर्ने फिचरहरु तथा ती फिचरहरुका नाम, त्यहाँ अवस्थित विभिन्न सडक, नदीनाला र गणना क्षेत्रको दायाँ बायाँतर्फ परेका अरु गणना क्षेत्र तथा वडा नं. हरु समेत देखाइएको छ । नक्साको तल्लो भागको दाहिनेतर्फ लोकेसन नक्साको रुपमा गणना क्षेत्र रहेको वडाको नक्साभित्र उक्त गणना क्षेत्र रहेको स्थान देखिने गरि नक्सा बनाईएको हुन्छ ।

३.१ गा.वि.स.हरुमा प्रयोग गरिने नक्साको बारेमा जानकारी

गा.वि.स.को नक्साको सबैभन्दा माथि सम्बन्धित गा.वि.स.को नाम तथा जिल्लाको नाम लेखिएको हुन्छ । नक्सा भएको पानाको बीच भागमा सम्बन्धित गा.वि.स.को नक्सा देखाइएको छ । गा.वि.स.को अवस्थिति सजिलै पत्ता लगाउन सकियोस् भन्नाका लागि त्यस गा.वि.स.को चारैतर्फ रहेका अन्य गा.वि.स.का केहि भागहरु पनि नक्सामा देखाइएको छ । नक्साको तल दाहिनेतर्फ संकेत राखिएको छ जसमा गा.वि.स. र वडा सिमानाको संकेत देखाइएको छ ।

नक्सा नभएका पिएसयुहरुको हकमा सूचिकरण कार्यमा खटिएका कर्मचारीहरुले तलको परिच्छेदमा भनिए जस्तै गरि आफु खटिएको पिएसयुको नक्सा तयार पार्नु पर्दछ ।

४. गणना क्षेत्र नक्सा प्रयोग गर्ने तरिका

नेपाल बहुसूचक सर्वेक्षणको स्थलगत कार्यमा नक्साको प्रयोग निम्नानुसार गर्नुपर्दछ ।

१. सर्वप्रथम आफूले स्थलगत कार्यगर्ने स्थान वा गणना क्षेत्र पहिचान गरी त्यस ठाउँमा पुग्नुहोस् ।
२. आफू रहेको ठाउँबाट पूर्व, पश्चिम, उत्तर तथा दक्षिण दिशाहरु कता पर्छ, यकिन गर्नुहोस् ।
३. आफूसँग भएको गणना क्षेत्र नक्सालाई माथि उल्लेख भए बमोजिम सहि अभिमुख गराउनुहोस् ।
४. तपाईंसँग भएको गणना क्षेत्र नक्सा कतिवटा ब्लक मिलेर बनेको छ, यकिन गर्नुहोस् ।
५. गणना क्षेत्रभित्र परेका ब्लकहरुको सिमानाको विवरण नक्साको पछाडिपट्टि हेर्नुहोस् ।
६. तपाईंसँग भएको गणना क्षेत्र नक्सामा देखाईएका विभिन्न फिचरहरु संकेत हेरेर पत्ता लगाई आफ्नो स्थिति निर्धारण गर्नुहोस् ।
७. तपाईंसँग रहेको गणना क्षेत्रको नक्सा एउटा मात्र ब्लकले बनेको रहेछ भने ब्लकको सिमाना पछाडी पानामा हेरेर आफूले स्थिति निर्धारण गरिसकेपछि उपयुक्त स्थानबाट नअल्मलिई गणना कार्य शुरु गर्नुहोस् ।
८. यदि तपाईंसँग रहेको गणना क्षेत्रको नक्सा एक भन्दा बढी ब्लकहरु मिलाएर बनेको रहेछ भने प्रत्येक ब्लकको सिमाना पछाडी पानामा हेरेर आफूले स्थिति निर्धारण गरेको स्थानबाट नअल्मलिई गणना कार्य शुरु गर्नुहोस् र सबै ब्लकहरु एक पछि अर्को गरी गणना कार्य सम्पन्न गर्नुहोस् ।
१०. गणना कार्य सम्पन्न भइसकेपछि प्रयोग गरिएका नक्साहरु सम्बन्धित कार्यालयमा फिर्ता गर्नुपर्दछ ।

परिच्छेद ५

GPS को चिनारी र प्रयोग गर्ने तरिका

१. GPS को बारेमा सामान्य जानकारी

पृथ्वीको सतहको कुनै स्थानमा रहेको वस्तुको अवस्थितिको जानकारी दिने प्रविधियुक्त प्रणालीलाई GPS भनिन्छ। अन्य प्रविधिगत प्रणालीमा जस्तै यसमा पनि Hardware, Software, Method, People र Data को प्रयोग भएको हुन्छ। यो प्रविधि भू-उपग्रहमा आधारित रहेको छ। यसको व्यापक प्रयोग पानीजहाज, हवाई जहाज तथा गाडीहरूमा वाटो पहिल्याउन (Navigation) को लागि गरिन्छ। यो प्रविधि संचालनको लागि संयुक्त अधिराज्यको रक्षा विभागले २४ वटा भू-उपग्रहहरू अन्तरिक्षमा छोडेको छ। सुरुमा सैनिक प्रयोजनको लागि यो प्रविधिको थालनी गरिएको थियो तर सन् १९८० को दशकमा अन्य साधारण नागरिकहरूलाई पनि यो प्रविधि प्रयोग गर्न दिइयो। यो प्रविधिको प्रयोग विश्वभरि जुनसुकै मौसममा

पनि चौविसै घण्टा जसले पनि निशुल्क गर्न सक्छ। यो प्रविधि प्रयोग गरेर पृथ्वीमा भएको Feature हरु रहेको स्थान पत्ता लगाउन सकिन्छ। यसले कुनै पनि Feature को X, Y, Z coordinate दिन्छ। यो प्रविधि आज भोलि निकै नै सस्तो पर्ने भएकोले विभिन्न गणना तथा सर्वेक्षणको फिल्ड कार्यको लागि धेरै नै चर्चित भएको छ। माथि उल्लेख भए अनुरूप हातले कोरेको नक्शा बनाउने क्रममा यो प्रविधिको राम्रो उपयोग गर्न सकिन्छ। यो प्रविधि प्रयोग गर्नको लागि GPS Receiver को आवश्यकता पर्दछ।

हालका वर्षहरूमा नक्सांकन कार्यको क्षेत्रमा GPS प्रविधिले क्रान्ति ल्याएको छ । GPS को घट्दो मूल्यका कारणले गर्दा विभिन्न उपयोग क्षेत्रहरूमा GPS प्रविधिलाई एकीकृत यसका प्रयोग बढ्दै गएको छ । खोजपूर्ण कार्यहरू (navigation) , सर्वेक्षण, Utilities management, का क्षेत्रहरूमा GPS को प्रविधिको प्रयोग भएको पाइन्छ । GPS ले Biology, Forestry, र Geology जस्ता क्षेत्रहरूको फिल्ड अनुसन्धान सुधार गर्नमा पनि योगदान पुऱ्याएको छ ।

GPS ले कसरी काम गर्छ ?

पृथ्वीको कुनै पनि स्थानको अवस्थिति पत्ता लगाउनका लागि अन्तरिक्षमा २४ वटा अन्तरिक्ष यानहरूले पृथ्वीलाई परिक्रमा गरिरहेका छन् । ती अन्तरिक्षयानहरूबाट प्रसारण गरेका रेडियो तरङ्ग अर्थात सिग्नलहरूलाई GPS रिसिभरले प्राप्त गर्दछ । यस प्रकारको प्रणालीलाई GPS NAVSTAR भनिन्छ । यो प्रणालीलाई संयुक्त राज्य अमेरिकाको Department of Defense ले संभार गर्दै आएको छ । यी २४ वटा अन्तरिक्ष यानहरूले करिब २० हजार किलोमिटर उचाइ माथिबाट पृथ्वीलाई विभिन्न ६ वटा Orbital planes हरूमा परिक्रमा गर्दछ ।

कुनै पनि समयमा पृथ्वीको कुनै स्थानमा रहेको प्रयोगकर्ताको GPS को Field या View भित्र ५ देखि ८ वटा वा सो भन्दा बढि Satellites हरू देखा पर्न सक्छन् । पृथ्वीको सतह माथिको अवस्थिति अर्थात पोजिसन विभिन्न Satellite हरूबाट दूरी नापेर निर्धारण गरिन्छ । विभिन्न Satellite हरू बाट GPS receiver को दूरी थाहा भए पछि Trilateration द्वारा कुनै पनि स्थानको अवस्थिति निर्धारण गरिन्छ ।

GPS को शुद्धता

GPS receiver हरूले कुनै पनि समयमा विश्वको कुनै पनि स्थानमा GPS प्रयोगकर्ताको अवस्थितिको अक्षांश, देशान्तर बारे सही जानकारी (Accurate Information) प्रदान गर्दछ । धेरै जसो कम्पनीहरूले उत्पादन गरेका कम मूल्य पर्ने GPS को शुद्धता Civil Applications का लागि ३ देखि १०० मिटर सम्मको रहेको पाइन्छ । व्यवहारत ५ देखि ५० मिटर सम्मको शुद्धता प्राप्त गर्न सकिन्छ । अझ वढी शुद्ध अवस्थिति प्राप्त गर्नका लागि एउटै स्थानको धेरै समयसम्म Readings हरूको औसत निकाल्नु पर्दछ ।

२. e-Trex Garmin GPS सेट गर्ने तरिका

१. "Power" Button थिचेर ON गर्ने
२. "Page" Button ३ चोटि थिचेर Menu निकाल्ने । Menu मा निम्न ५ वटा List देखाउंछ ।
  - Mark
  - Waypoints
  - Route
  - Tracks
  - Setup

३. यसमा Up/Down Key प्रयोग गरि Setup मा Highlight गरि Enter थिच्ने । Setup Display हुन्छ । Setup मा पनि ५ वटा List देखाउँछ ।
  - Time
  - Display
  - Units
  - Interface
  - System
४. यसमा पनि Up/Down Key को सहायताले Time Select गरि Enter गर्ने । Enter गरेपछि निम्न ३ वटा List मा निम्न बमोजिम Set गर्ने
  - i. Time Format : यसमा 12 hour वा 24 hour जे छाने पनि हुन्छ । 12 hour छानेमा AM/PM को ख्याल गर्नु पर्ने हुन्छ । त्यसैले 24 hours Select गरि Enter थिच्ने ।
  - ii. Time Zone: यसमा Other Select गरि Enter गर्ने ।
  - iii. UTC Offset: यसमा +05:45 Select गरि Enter गर्ने ।
५. यो सकेपछि Page Button थिचेर पुनः Setup मा जाने ।
६. त्यसपछि फेरि Up/Down Key को सहायताले "Units" Select गरि Enter गर्ने ।
७. Setup को लागि "Units" धेरै नै महत्वपूर्ण छ । GPS बाट Latitude/Lonigitude को reading लिनलाई Units अन्तर्गतका System हरु मिल्नुपर्छ । अन्यथा GPS बाट लिएको reading गलत हुन्छ ।
८. " Units "Display हुनासाथ देखा पर्ने शीर्षक यस प्रकार छन् :
  - i. Position FRMT: यसमा dhhh°mm'ss.s" select गरि Enter थिच्ने । Enter थिच्नासाथ निम्न देखाउँछ ।
  - ii. Map Datum: यसमा WGS 84 मा highlight गरि Enter थिच्ने ।
  - iii. Units :- Metric Select गरी Enter थिच्ने ।
  - iv. North Ref: True Select गरी सकेपछि Page Button थिचेर पुनः Setup मा आउने ।

(नोट ख्याल राख्नु पर्ने : माथिको North Ref को तल Default Select भएको छ भने सबै Set गरेको विग्रेर पुरानै Set आउंछ । त्यसैले कहिले पनि Default select गर्नु हुंदैन । Up/Down arrow को सहायताले default छाडी True or Metric को ठाउँमा highlight गराई "Page" Button थिच्ने ।

३. e-Trex Garmin GPS प्रयोग गरि Point Data संकलन गर्ने तरिका

१. GPS receiver मा ब्याट्री चार्ज भएको छ वा छैन निक्कैल गर्नुहोस ।
२. दुइ वा तीन सेकण्डसम्म पावर बटन थिचेर GPS receiver लाई स्वीच अन गर्नुहोस ।
३. GPS सेटलाई १०-१५ मिनेट Satellite tracking गर्न खुला आकाश मुनि उभिने ।

४. Satellite page स्क्रीन देखा पर्दछ । यसलाई केही समय एक्टीभेट गर्नु पर्दछ ।
  ५. Satellite page स्क्रीनमा Acquiring satteliites भन्ने मेसेज देखाउँछ ।
  ६. स्क्रीनमा स्याटेलाइटहरू र यसको Signal strength देखापर्दछ ।
  ७. Satellite tracking भएको खण्डमा (कम्तिमा ३ वटा) GPS ले Positional Accuracy देखाउँछ ।
८. Page Button ३/४ चोटि थिचेर Menu निकाल्ने । Menu मा निम्न ५ वटा स्क्रिन देखाउन ।
    - Mark
    - Way points
    - Route
    - Tracks
    - Setup
  ९. यसमा Up/Down Key(rocker key) प्रयोग गरि Mark मा Highlight गरि Enter थिच्ने Mark Waypoint Display हुन्छ साथसाथै Screen को तल्लो भागमा Coordinates र Elevation देखाउँछ ।
  १०. यस ठाउँको Coordinates / Elevation टिप्न Up/Down Key प्रयोगगरी Icon परिवर्तन र बिन्दुको नं. (Point No.) राख्न/परिवर्तन गर्न सकिन्छ ।
  ११. अन्यमा Down Key प्रयोग OK मा Highlight गरि Enter थिच्नु पर्छ । यसरी कुनै पनि स्थान वा वस्तुको Location को Coordinates लाई GPS मा Capture गरिन्छ ।

अक्षांश : (Latitude) North	डिग्री	मिनेट	सेकेण्ड
	2 9	1 7	0 0 0 5

देशान्तर : (Longitude) East	डिग्री	मिनेट	सेकेण्ड
	8 2	1 1	0 0 0 0

उचाई (मिटर): (Altitude)
2 3 7 9

परिच्छेद ६

क्लष्टरको नक्सा (फाराम नं.२ र ३) बनाउने तरिका

१. परिचयात्मक विवरण

यस परिचयात्मक विवरण पनि घर/परिवार सूचिकरण लगत संकलन फाराम नं १ को परिचयात्मक विवरणमा दिएको निर्देशानुसार सम्पूर्ण विवरणहरु भर्नु पर्दछ। अर्थात् फाराम नं. १ को परिचयात्मक विवरणसँग मिलेको हुनु पर्दछ।

२. अक्षांश, देशान्तर तथा उचाई

GPS यन्त्रको सहायताले गणना गर्ने क्लष्टरको लगभग बीच पर्ने स्थानको अक्षांश, देशान्तर तथा उचाईको विवरण उल्लेख गर्नुपर्दछ। यसरी अक्षांश तथा देशान्तर उल्लेख गर्दा डिग्री मिनेट तथा सेकेण्डमा गर्नु पर्दछ। GPS यन्त्र प्रयोग गर्ने तरिका परिच्छेद ५ मा दिइएको छ।

३. क्लष्टरको नक्सा

सानो आकारमा निकालिएको पृथ्वीको कुनै पनि क्षेत्रको भू-आकृतिलाई नक्सा भनिन्छ। अर्को शब्दमा नक्सा भनेको जमिनलाई कुनै निश्चित मान नापमा उतारिएको चित्र हो। नापी स्केल बमोजिम बनाउनु आवश्यक नभई क्लष्टर रहेको स्थान, तिनको सिमाना, चारकिल्ला र गणना क्षेत्रभित्रका घरहरु रहेको स्थान ज्ञात हुने उद्देश्यले यस सर्वेक्षणमा आफूलाई तोकिएको क्लष्टर क्षेत्रको नक्सा बनाउनु पर्दछ। फाराम नं २ मा क्लष्टर रहेको स्थान सम्म कसरी जान सकिन्छ भनेर नक्सा बनाउनु पर्दछ। फाराम नं ३ मा घर/परिवार लगत संकलन कार्य शुरु गर्दा पहिलो घर क्रम संख्यालाई नक्सामा x चिन्ह उल्लेख गरी एक घरबाट अर्को घरमा जाने दिशा देखाउनका लागि वाण चिन्ह (→) को प्रयोग गर्नुपर्दछ। गणना क्षेत्रभित्र कुनै प्रचलित स्थान, मन्दिर, बाटो, नदी आदि भएमा तिनलाई नक्सा देखाउनु पर्दछ। GPS लिएको स्थानलाई © चिन्ह उल्लेख गर्नुपर्दछ। छानिएका क्लष्टरको नक्सा यस विभागबाट उपलब्ध गराइने छ।

नक्साङ्कनकर्ताको नाम, थर, सही, मिति : लगत संकलन गर्ने सम्बन्धित नक्साङ्कनकर्ताको नाम, थर लेखि बुझिने गरी सही गर्नुपर्दछ र मिति उल्लेख गर्नुपर्दछ।

अनुसूची १

जिल्लाहरूको कोड

S.N.	District	जिल्ला	Code
1	TAPLEJUNG	ताप्लेजुङ	101
2	SANKHUWASABHA	संखुवासभा	102
3	SOLUKHUMBU	सोलुखुम्बु	103
4	OKHALDHUNGA	ओखलढुङ्गा	104
5	KHOTANG	खोटाङ	105
6	BHOJPUR	भोजपुर	106
7	DHANKUTA	धनकुटा	107
8	TERHATHUM	तेह्रथुम	108
9	PANCHTHAR	पाँचथर	109
10	ILAM	इलाम	110
11	JHAPA	झापा	111
12	MORANG	मोरङ	112
13	SUNSARI	सुनसरी	113
14	UDAYAPUR	उदयपुर	114
15	SAPTARI	सप्तरी	201
16	SIRAHA	सिरहा	202
17	DHANUSA	धनुषा	203
18	MAHOTTARI	महोत्तरी	204
19	SARLAHI	सर्लाही	205
20	RAUTAHAT	रौतहट	206
21	BARA	बारा	207
22	PARSA	पर्सा	208
23	DOLAKHA	दोलखा	301
24	SINDHUPALCHOK	सिन्धुपाल्चोक	302
25	RASUWA	रसुवा	303
26	DHADING	धादिङ	304
27	NUWAKOT	नुवाकोट	305
28	KATHMANDU	काठमाडौं	306
29	BHAKTAPUR	भक्तपुर	307
30	LALITPUR	ललितपुर	308
31	KAVREPALANCHOK	काभ्रेपलाञ्चोक	309
32	RAMECHHAP	रामेछाप	310
33	SINDHULI	सिन्धुली	311
34	MAKWANPUR	मकवानपुर	312
35	CHITAWAN	चितवन	313
36	GORKHA	गोरखा	401
37	MANANG	मनाङ	402
38	MUSTANG	मुस्ताङ	403
39	MYAGDI	म्याग्दी	404

S.N.	District	जिल्ला	Code
40	KASKI	कास्की	405
41	LAMJUNG	लमजुङ	406
42	TANAHU	तनहुँ	407
43	NAWALPARASI EAST	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पूर्व)	408
44	SYANGJA	स्याङ्जा	409
45	PARBAT	पर्वत	410
46	BAGLUNG	बागलुङ	411
47	RUKUM EAST	रुकुम (पूर्वी भाग)	501
48	ROLPA	रोल्पा	502
49	PYUTHAN	प्युठान	503
50	GULMI	गुल्मी	504
51	ARGHAKHANCHI	अर्घाखाँची	505
52	PALPA	पाल्पा	506
53	NAWALPARASI WEST	नवलपरासी (बर्दघाट सुस्ता पश्चिम)	507
54	RUPANDEHI	रूपन्देही	508
55	KAPILBASTU	कपिलबस्तु	509
56	DANG	दाङ	510
57	BANKE	बाँके	511
58	BARDIYA	बर्दिया	512
59	DOLPA	डोल्पा	601
60	MUGU	मुगु	602
61	HUMLA	हुम्ला	603
62	JUMLA	जुम्ला	604
63	KALIKOT	कालिकोट	605
64	DAILEKH	दैलेख	606
65	JAJARKOT	जाजरकोट	607
66	RUKUM WEST	रुकुम (पश्चिम भाग)	608
67	SALYAN	सल्यान	609
68	SURKHET	सुर्खेत	610
69	BAJURA	बाजुरा	701
70	BAJHANG	बझाङ	702
71	DARCHULA	दार्चुला	703
72	BAITADI	बाँतडी	704
73	DADELHURA	डडेलधुरा	705
74	DOTI	डोटी	706
75	ACHHAM	अछाम	707
76	KAILALI	कैलाली	708
77	KANCHANPUR	कञ्चनपुर	709

गाउँपालिका / नगरपालिकाहरूको कोड

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
1	Taplejung	Phaktanlung Rural Municipality	फक्ताङलुङ गाउँपालिका	10101
2	Taplejung	Mikwakhola Rural Municipality	मिक्वाखोला गाउँपालिका	10102
3	Taplejung	Meringden Rural Municipality	मेरिङ्गेन गाउँपालिका	10103
4	Taplejung	Maiwakhola Rural Municipality	मैवाखोला गाउँपालिका	10104
5	Taplejung	Aatharai Tribeni Rural Municipality	आठराई त्रिवेणी गाउँपालिका	10105
6	Taplejung	Phungling Municipality	फुङ्लिङ नगरपालिका	10106
7	Taplejung	Yangwarak Rural Municipality	याङ्वरक गाउँपालिका	10107
8	Taplejung	Sirijanga Rural Municipality	सिरीजङ्गा गाउँपालिका	10108
9	Taplejung	Sidingba Rural Municipality	सिदिङ्बा गाउँपालिका	10109
10	Sankhu-wasabha	Bhothkholā Rural Municipality	भोठखोला गाउँपालिका	10201
11	Sankhu-wasabha	Makalu Rural Municipality	मकालु गाउँपालिका	10202
12	Sankhu-wasabha	Silichong Rural Municipality	सिलीचोङ गाउँपालिका	10203
13	Sankhu-wasabha	Chichila Rural Municipality	चिचिला गाउँपालिका	10204
14	Sankhu-wasabha	Sabhapokhari Rural Municipality	सभापोखरी गाउँपालिका	10205
15	Sankhu-wasabha	Khandabari Municipality	खान्दबारी नगरपालिका	10206
16	Sankhu-wasabha	Panchakhapan Municipality	पाँचखपन नगरपालिका	10207
17	Sankhu-wasabha	Chainapur Municipality	चैनपुर नगरपालिका	10208
18	Sankhu-wasabha	Madi Municipality	मादी नगरपालिका	10209
19	Sankhu-wasabha	Dharmadevi Municipality	धर्मदेवी नगरपालिका	10210
20	Solukhumbu	Khumbu Pasanglhamu Rural Municipality	खुम्बु पासाङलामु गाउँपालिका	10301
21	Solukhumbu	Mahakulung Rural Municipality	माहाकुलुङ गाउँपालिका	10302
22	Solukhumbu	Sotang Rural Municipality	सोताङ गाउँपालिका	10303
23	Solukhumbu	Dhudhakoshi Rural Municipality	दुधकोशी गाउँपालिका	10304
24	Solukhumbu	Dhudha Koushika Rural Municipality	दुधकौशिका गाउँपालिका	10305
25	Solukhumbu	Necha Salyan Rural Municipality	नेचासल्यान गाउँपालिका	10306
26	Solukhumbu	Solu Dhudhakunda Municipality	सोलुदुधकुण्ड नगरपालिका	10307
27	Solukhumbu	Likhu Pike Rural Municipality	लिखु पिके गाउँपालिका	10308
28	Okhaldhunga	Chishankhu Gadhi Rural Municipality	चिशङ्खुगढी गाउँपालिका	10401
29	Okhaldhunga	Siddhicharan Municipality	सिद्धिचरण नगरपालिका	10402
30	Okhaldhunga	Molung Rural Municipality	मोलुङ गाउँपालिका	10403
31	Okhaldhunga	Khiji Demba Rural Municipality	खिजीदेम्बा गाउँपालिका	10404
32	Okhaldhunga	Likhu Rural Municipality	लिखु गाउँपालिका	10405
33	Okhaldhunga	Champadevi Rural Municipality	चम्पादेवी गाउँपालिका	10406
34	Okhaldhunga	Sunkoshi Rural Municipality	सुनकोशी गाउँपालिका	10407
35	Okhaldhunga	Manebhanjyang Rural Municipality	मानेभन्ज्याङ गाउँपालिका	10408
36	Khotang	Kepilasgadhi Rural Municipality	केपिलासगढी गाउँपालिका	10501
37	Khotang	Aiselukharka Rural Municipality	ऐसेलुखर्क गाउँपालिका	10502
38	Khotang	Lamidanda Rural Municipality	लामिडाँडा गाउँपालिका	10503
39	Khotang	Halesi Tuwaching Municipality	हलेसी तुवाचुङ नगरपालिका	10504
40	Khotang	Rupakot Majhuwagadhi Municipality	रुपाकोट मझुवागढी नगरपालिका	10505
41	Khotang	Sakela Rural Municipality	साकेला गाउँपालिका	10506
42	Khotang	Diprung Rural Municipality	दिप्रुङ गाउँपालिका	10507
43	Khotang	Khotelang Rural Municipality	खोटेहाङ गाउँपालिका	10508

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
44	Khotang	Jante Dhunga Rural Municipality	जन्तेढुङ्गा गाउँपालिका	10509
45	Khotang	Baraha Pokhari Rural Municipality	बराहपोखरी गाउँपालिका	10510
46	Bhojpur	Shadananda Municipality	षडानन्द नगरपालिका	10601
47	Bhojpur	Salpa Silichho Rural Municipality	साल्पासिलिछो गाउँपालिका	10602
48	Bhojpur	Tyamke Maiyum Rural Municipality	ट्याम्के मैयुम गाउँपालिका	10603
49	Bhojpur	Bhojpur Municipality	भोजपुर नगरपालिका	10604
50	Bhojpur	Arun Rural Municipality	अरुण गाउँपालिका	10605
51	Bhojpur	Pauwa Dunma Rural Municipality	पौवा दुङ्मा गाउँपालिका	10606
52	Bhojpur	Ramprasad Rai Rural Municipality	रामप्रसाद राई गाउँपालिका	10607
53	Bhojpur	Hatuwagadhi Rural Municipality	हतुवागढी गाउँपालिका	10608
54	Bhojpur	Aamchowk Rural Municipality	आमचोक गाउँपालिका	10609
55	Dhankuta	Mahalaxmi Municipality	महालक्ष्मी नगरपालिका	10701
56	Dhankuta	Pakhribas Municipality	पाख्रिबास नगरपालिका	10702
57	Dhankuta	Chhathar Jorpati Rural Municipality	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	10703
58	Dhankuta	Dhankuta Municipality	धनकुटा नगरपालिका	10704
59	Dhankuta	Khalsa Chhintang Sahidbhumi Rural Municipality	खाल्सा छिन्ताङ्ग सहीदभूमि गाउँपालिका	10705
60	Dhankuta	Sangurigadhi Rural Municipality	साँगुरीगढी गाउँपालिका	10706
61	Dhankuta	Chaubise Rural Municipality	चौबिसे गाउँपालिका	10707
62	Terhathum	Aatharai Rural Municipality	आठराई गाउँपालिका	10801
63	Terhathum	Phedap Rural Municipality	फेदाप गाउँपालिका	10802
64	Terhathum	Menchhayayem Rural Municipality	मेन्छयायेम गाउँपालिका	10803
65	Terhathum	Myanglung Municipality	म्याङ्लुङ नगरपालिका	10804
66	Terhathum	Laligurans Municipality	लालीगुराँस नगरपालिका	10805
67	Terhathum	Chhathar Rural Municipality	छथर गाउँपालिका	10806
68	Panchthar	Yangbarak Rural Municipality	याङ्बरक गाउँपालिका	10901
69	Panchthar	Hilihan Rural Municipality	हिलिहान गाउँपालिका	10902
70	Panchthar	Falelung Rural Municipality	फालेलुङ गाउँपालिका	10903
71	Panchthar	Phidim Municipality	फिदिम नगरपालिका	10904
72	Panchthar	Falgunanda Rural Municipality	फाल्गुनन्द गाउँपालिका	10905
73	Panchthar	Kummayak Rural Municipality	कुम्मायक गाउँपालिका	10906
74	Panchthar	Tumbewa Rural Municipality	तुम्बेवा गाउँपालिका	10907
75	Panchthar	Mikajung Rural Municipality	मिक्लाजुङ गाउँपालिका	10908
76	Ilam	Mai Jogmai Rural Municipality	माई जोगमाई गाउँपालिका	11001
77	Ilam	Sandakpur Rural Municipality	सन्दकपुर गाउँपालिका	11002
78	Ilam	Ilam Municipality	ईलाम नगरपालिका	11003
79	Ilam	Deumai Municipality	देउमाई नगरपालिका	11004
80	Ilam	Fakfokathum Rural Municipality	फाकफोकथुम गाउँपालिका	11005
81	Ilam	Mangsebung Rural Municipality	माङ्सेबुङ गाउँपालिका	11006
82	Ilam	Chulachuli Rural Municipality	चुलाचुली गाउँपालिका	11007
83	Ilam	Mai Municipality	माई नगरपालिका	11008
84	Ilam	Suryodaya Municipality	सूर्योदय नगरपालिका	11009
85	Ilam	Rong Rural Municipality	रोङ गाउँपालिका	11010
86	Jhapa	Mechinagar Municipality	मेचीनगर नगरपालिका	11101
87	Jhapa	Buddhashanti Rural Municipality	बुद्धशान्ति गाउँपालिका	11102
88	Jhapa	Arjunghara Municipality	अर्जुनधारा नगरपालिका	11103
89	Jhapa	Kankai Municipality	कन्काई नगरपालिका	11104
90	Jhapa	Shivasatakshi Municipality	शिवसताक्षी नगरपालिका	11105
91	Jhapa	Kamal Rural Municipality	कमल गाउँपालिका	11106
92	Jhapa	Damak Municipality	दमक नगरपालिका	11107

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
93	Jhapa	Gauradaha Municipality	गौरादह नगरपालिका	11108
94	Jhapa	Gauriganj Rural Municipality	गौरिगञ्ज गाउँपालिका	11109
95	Jhapa	Jhapa Rural Municipality	झापा गाउँपालिका	11110
96	Jhapa	Barhadashi Rural Municipality	बाह्रदशी गाउँपालिका	11111
97	Jhapa	Birtamod Municipality	बिर्तामोड नगरपालिका	11112
98	Jhapa	Haldibari Rural Municipality	हल्दीबारी गाउँपालिका	11113
99	Jhapa	Bhadrapur Municipality	भद्रपुर नगरपालिका	11114
100	Jhapa	Kachanakawal Rural Municipality	कचनकवल गाउँपालिका	11115
101	Morang	Miklajung Rural Municipality	मिक्लाजुङ्ग गाउँपालिका	11201
102	Morang	Letang Municipality	लेटाङ नगरपालिका	11202
103	Morang	Kerabari Rural Municipality	केराबारी गाउँपालिका	11203
104	Morang	Sundarharacha Municipality	सुन्दरहरैँचा नगरपालिका	11204
105	Morang	Belbari Municipality	बेलबारी नगरपालिका	11205
106	Morang	Kanepokhari Rural Municipality	कानेपोखरी गाउँपालिका	11206
107	Morang	Pathari Shanishchare Municipality	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका	11207
108	Morang	Ulabari Municipality	उर्लाबारी नगरपालिका	11208
109	Morang	Ratuwamai Municipality	रतुवामाई नगरपालिका	11209
110	Morang	Sunwarshi Municipality	सुनवर्षी नगरपालिका	11210
111	Morang	Rangeli Municipality	रंगेली नगरपालिका	11211
112	Morang	Gramthan Rural Municipality	ग्रामथान गाउँपालिका	11212
113	Morang	Budhiganga Rural Municipality	बुढीगंगा गाउँपालिका	11213
114	Morang	Biratnagar Metropolitan City	बिराटनगर महानगरपालिका	11214
115	Morang	Katahari Rural Municipality	कटहरी गाउँपालिका	11215
116	Morang	Dhanapalthan Rural Municipality	धनपालथान गाउँपालिका	11216
117	Morang	Jahada Rural Municipality	जहदा गाउँपालिका	11217
118	Sunsari	Dharan Sub-Metropolitan City	धरान उपमहानगरपालिका	11301
119	Sunsari	Baraha Municipality	बराह नगरपालिका	11302
120	Sunsari	Koshi Rural Municipality	कोशी गाउँपालिका	11303
121	Sunsari	Bhokraha Rural Municipality	भोक्राहा गाउँपालिका	11304
122	Sunsari	Ramdhuni Municipality	रामधुनी नगरपालिका	11305
123	Sunsari	Itahari Sub-Metropolitan City	इटहरी उपमहानगरपालिका	11306
124	Sunsari	Duhabi Municipality	दुहवी नगरपालिका	11307
125	Sunsari	Gadhi Rural Municipality	गढी गाउँपालिका	11308
126	Sunsari	Inaruwa Municipality	इनरुवा नगरपालिका	11309
127	Sunsari	Harinagara Rural Municipality	हरिनगरा गाउँपालिका	11310
128	Sunsari	Dewangunj Rural Municipality	देवानगञ्ज गाउँपालिका	11311
129	Sunsari	Barju Rural Municipality	बरजु गाउँपालिका	11312
130	Udayapur	Belaka Municipality	बेलका नगरपालिका	11401
131	Udayapur	Chaudandigadhi Municipality	चौदण्डीगढी नगरपालिका	11402
132	Udayapur	Triyuga Municipality	त्रियुगा नगरपालिका	11403
133	Udayapur	Rautamai Rural Municipality	रौतामाई गाउँपालिका	11404
134	Udayapur	Sunkoshi Rural Municipality	सुनकोशी गाउँपालिका	11405
135	Udayapur	Tapli Rural Municipality	ताप्ली गाउँपालिका	11406
136	Udayapur	Katari Municipality	कटारी नगरपालिका	11407
137	Udayapur	Udayapurgadhi Rural Municipality	उदयपुरगढी गाउँपालिका	11408
138	Saptari	Saptakoshi Municipality	सप्तकोशी नगरपालिका	20101
139	Saptari	Kanchanrup Municipality	कञ्चनरुप नगरपालिका	20102
140	Saptari	Agnisair Krishna Sabaran Rural Municipality	अग्निसाइर कृष्ण सबरान गाउँपालिका	20103
141	Saptari	Rupani Rural Municipality	रूपनी गाउँपालिका	20104
142	Saptari	Shambhunath Municipality	शम्भुनाथ नगरपालिका	20105

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
143	Saptari	Khadak Municipality	खडक नगरपालिका	20106
144	Saptari	Surunga Municipality	सुरुङ्गा नगरपालिका	20107
145	Saptari	Balan-Bihul Rural Municipality	बलान बिहुल गाउँपालिका	20108
146	Saptari	BodeBarsain Municipality	बोदेबरसाइन नगरपालिका	20109
147	Saptari	Dakneshwori Municipality	डाकनेश्वरी नगरपालिका	20110
148	Saptari	Belhi Chapena Rural Municipality	बेल्ही चपेना गाउँपालिका	20111
149	Saptari	Bishnupur Rural Municipality	बिष्णुपुर गाउँपालिका	20112
150	Saptari	Rajbiraj Municipality	राजबिराज नगरपालिका	20113
151	Saptari	Mahadewa Rural Municipality	महादेवा गाउँपालिका	20114
152	Saptari	Tirahut Rural Municipality	तिरहुत गाउँपालिका	20115
153	Saptari	Hanumannagar Kankalini Municipality	हनुमाननगर कङ्कालिनी नगरपालिका	20116
154	Saptari	Tilathi Koiladi Rural Municipality	तिलाठी कोईलाडी गाउँपालिका	20117
155	Saptari	Chhinnamasta Rural Municipality	छिन्नमस्ता गाउँपालिका	20118
156	Siraha	Lahan Municipality	लहान नगरपालिका	20201
157	Siraha	Dhangadhimai Municipality	धनगढीमाई नगरपालिका	20202
158	Siraha	Golbazar Municipality	गोलबजार नगरपालिका	20203
159	Siraha	Mirchaiya Municipality	मिर्चैया नगरपालिका	20204
160	Siraha	Karjanha Municipality	कर्जन्हा नगरपालिका	20205
161	Siraha	Kalyanpur Municipality	कल्याणपुर नगरपालिका	20206
162	Siraha	Naraha Rural Municipality	नरहा गाउँपालिका	20207
163	Siraha	Bishnupur Rural Municipality	बिष्णुपुर गाउँपालिका	20208
164	Siraha	Arnama Rural Municipality	अर्नामा गाउँपालिका	20209
165	Siraha	Sukhipur Municipality	सुखीपुर नगरपालिका	20210
166	Siraha	Laxmipur Patari Rural Municipality	लक्ष्मीपुर पतारी गाउँपालिका	20211
167	Siraha	Sakhuwa Nankarkatti Rural Municipality	सखुवानान्कारकट्टी गाउँपालिका	20212
168	Siraha	Bhagawanpur Rural Municipality	भगवानपुर गाउँपालिका	20213
169	Siraha	Nawarajpur Rural Municipality	नवराजपुर गाउँपालिका	20214
170	Siraha	Bariyarpatti Rural Municipality	बरियारपट्टी गाउँपालिका	20215
171	Siraha	Aurahi Rural Municipality	औरही गाउँपालिका	20216
172	Siraha	Siraha Municipality	सिराहा नगरपालिका	20217
173	Dhanusa	Ganeshman Chamath Municipality	गणेशमान चारनाथ नगरपालिका	20301
174	Dhanusa	Dhanushadham Municipality	धनुषाधाम नगरपालिका	20302
175	Dhanusa	Mithila Municipality	मिथिला नगरपालिका	20303
176	Dhanusa	Bateshwar Rural Municipality	बटेश्वर गाउँपालिका	20304
177	Dhanusa	Chhreshwornath Municipality	छिश्चरनाथ नगरपालिका	20305
178	Dhanusa	Laxminiya Rural Municipality	लक्ष्मीनिया गाउँपालिका	20306
179	Dhanusa	Mithila Bihari Municipality	मिथिला बिहारी नगरपालिका	20307
180	Dhanusa	Hansapur Municipality	हंसपुर नगरपालिका	20308
181	Dhanusa	Sabaila Municipality	सबैला नगरपालिका	20309
182	Dhanusa	Shahidnagar Municipality	शहीदनगर नगरपालिका	20310
183	Dhanusa	Kamala Municipality	कमला नगरपालिका	20311
184	Dhanusa	Janak Nandini Rural Municipality	जनक नन्दिनी गाउँपालिका	20312
185	Dhanusa	Bideha Municipality	बिदेह नगरपालिका	20313
186	Dhanusa	Aurahi Rural Municipality	औरही गाउँपालिका	20314
187	Dhanusa	Janakpur Sub-Metropolitan City	जनकपुर उपमहानगरपालिका	20315
188	Dhanusa	Dhanauji Rural Municipality	धनौजी गाउँपालिका	20316
189	Dhanusa	Nagarain Municipality	नगराइन नगरपालिका	20317

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
190	Dhanusa	Mukhiyapatti Musaharmiya Rural Municipality	मुखियापट्टी मुसहरमिया गाउँपालिका	20318
191	Mahottari	Bardibas Municipality	बर्दिबास नगरपालिका	20401
192	Mahottari	Gaushala Municipality	गौशाला नगरपालिका	20402
193	Mahottari	Sonama Rural Municipality	सोनमा गाउँपालिका	20403
194	Mahottari	Aurahi Municipality	औरही नगरपालिका	20404
195	Mahottari	Bhangaha Municipality	भंगाहा नगरपालिका	20405
196	Mahottari	Loharpatti Municipality	लोहरपट्टी नगरपालिका	20406
197	Mahottari	Balawa Municipality	बलवा नगरपालिका	20407
198	Mahottari	Ram Gopalpur Municipality	राम गोपालपुर नगरपालिका	20408
199	Mahottari	Samsi Rural Municipality	साम्सी गाउँपालिका	20409
200	Mahottari	Manara Shisawa Municipality	मनरा शिसवा नगरपालिका	20410
201	Mahottari	Ekadara Rural Municipality	एकडारा गाउँपालिका	20411
202	Mahottari	Mahottari Rural Municipality	महोत्तरी गाउँपालिका	20412
203	Mahottari	Pipara Rural Municipality	पिपरा गाउँपालिका	20413
204	Mahottari	Matihani Municipality	मटिहानी नगरपालिका	20414
205	Mahottari	Jaleswor Municipality	जलेश्वर नगरपालिका	20415
206	Sarlahi	Lalbandi Municipality	लालबन्दी नगरपालिका	20501
207	Sarlahi	Hariwan Municipality	हरिवन नगरपालिका	20502
208	Sarlahi	Bagmati Municipality	बागमती नगरपालिका	20503
209	Sarlahi	Barahathawa Municipality	बरहथवा नगरपालिका	20504
210	Sarlahi	Haripur Municipality	हरिपुर नगरपालिका	20505
211	Sarlahi	Ishworpur Municipality	ईश्वरपुर नगरपालिका	20506
212	Sarlahi	Haripurwa Municipality	हरिपुरवा नगरपालिका	20507
213	Sarlahi	Parsa Rural Municipality	पसा गाउँपालिका	20508
214	Sarlahi	Brahmapuri Rural Municipality	ब्रह्मपुरी गाउँपालिका	20509
215	Sarlahi	Chandranagar Rural Municipality	चन्द्रनगर गाउँपालिका	20510
216	Sarlahi	Kabilashi Municipality	कविलासी नगरपालिका	20511
217	Sarlahi	Chakraghatta Rural Municipality	चक्रघट्टा गाउँपालिका	20512
218	Sarlahi	Basbariya Rural Municipality	बसबरिया गाउँपालिका	20513
219	Sarlahi	Dhanakaul Rural Municipality	धनकौल गाउँपालिका	20514
220	Sarlahi	Ramnagar Rural Municipality	रामनगर गाउँपालिका	20515
221	Sarlahi	Balara Municipality	बलरा नगरपालिका	20516
222	Sarlahi	Godaita Municipality	गोडैटा नगरपालिका	20517
223	Sarlahi	Bishnu Rural Municipality	बिष्णु गाउँपालिका	20518
224	Sarlahi	Kaudena Rural Municipality	कौडेना गाउँपालिका	20519
225	Sarlahi	Malangawa Municipality	मलंगवा नगरपालिका	20520
226	Rautahat	Chandrapur Municipality	चन्द्रपुर नगरपालिका	20601
227	Rautahat	Gujara Municipality	गुजरा नगरपालिका	20602
228	Rautahat	Phatuwa Bijayapur Municipality	फतुवा विजयपुर नगरपालिका	20603
229	Rautahat	Katahariya Municipality	कटहरिया नगरपालिका	20604
230	Rautahat	Brindaban Municipality	ब्रिन्दबान नगरपालिका	20605
231	Rautahat	Gadhimai Municipality	गढीमाई नगरपालिका	20606
232	Rautahat	Madhav Narayan Municipality	माधव नारायण नगरपालिका	20607
233	Rautahat	Garuda Municipality	गरुडा नगरपालिका	20608
234	Rautahat	Dewahi Gonahi Municipality	देवाही गोनही नगरपालिका	20609
235	Rautahat	Maulapur Municipality	मौलापुर नगरपालिका	20610
236	Rautahat	Boudhimai Municipality	बौधीमाई नगरपालिका	20611
237	Rautahat	Paroha Municipality	परोहा नगरपालिका	20612
245	Bara	Kolhabi Municipality	कोल्हवी नगरपालिका	20702

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
246	Bara	Jitpur Simara Sub-Metropolitan City	जीतपुर सिमरा उपमहानगरपालिका	20703
247	Bara	Parawanipur Rural Municipality	परवानीपुर गाउँपालिका	20704
248	Bara	Prasauni Rural Municipality	प्रसौनी गाउँपालिका	20705
249	Bara	Bishrampur Rural Municipality	बिश्रामपुर गाउँपालिका	20706
250	Bara	Pheta Rural Municipality	फेटा गाउँपालिका	20707
251	Bara	Kalैया Sub-Metropolitan City	कलैया उपमहानगरपालिका	20708
252	Bara	Karaiyama Rural Municipality	करैयामाई गाउँपालिका	20709
253	Bara	Baragadhi Rural Municipality	बारागढी गाउँपालिका	20710
254	Bara	Aadarsha Kotwal Rural Municipality	आदर्श कोटवाल गाउँपालिका	20711
255	Bara	Simroungadh Municipality	सिम्रौनगढ नगरपालिका	20712
256	Bara	Pacharauta Municipality	पचरौता नगरपालिका	20713
257	Bara	Mahagadhimi Municipality	महागढीमाई नगरपालिका	20714
258	Bara	Devtal Rural Municipality	देवताल गाउँपालिका	20715
259	Bara	Subarna Rural Municipality	सुवर्ण गाउँपालिका	20716
260	Parsa	Thori Rural Municipality	ठोरी (सुवर्णपुर) गाउँपालिका	20801
261	Parsa	Jirabhawani Rural Municipality	जिराभवानी गाउँपालिका	20802
262	Parsa	Jagamathpur Rural Municipality	जगरनाथपुर गाउँपालिका	20803
263	Parsa	Paterwa Sugauli Rural Municipality	पटेवा सुगौली गाउँपालिका	20804
264	Parsa	Sakhuwa Prasauni Rural Municipality	सखुवा प्रसौनी गाउँपालिका	20805
265	Parsa	Parsagadhi Municipality	पसागढी नगरपालिका	20806
266	Parsa	Birgunj Metropolitan City	विरगन्ज महानगरपालिका	20807
267	Parsa	Bahudarmai Municipality	बहुदरमाई नगरपालिका	20808
268	Parsa	Pokhariya Municipality	पोखरिया नगरपालिका	20809
269	Parsa	Kalikamai Rural Municipality	कलिकामाई गाउँपालिका	20810
270	Parsa	Dhobini Rural Municipality	धोबीनी गाउँपालिका	20811
271	Parsa	Chhipaharmai Rural Municipality	छिपहरमाई गाउँपालिका	20812
272	Parsa	Pakaha Mainpur Rural Municipality	पकाहा मैनपुर गाउँपालिका	20813
273	Parsa	Bindabasini Rural Municipality	बिन्दवासिनी गाउँपालिका	20814
274	Dolakha	Gaurishankar Rural Municipality	गौरिशंकर गाउँपालिका	30101
275	Dolakha	Bigu Rural Municipality	बिगु गाउँपालिका	30102
276	Dolakha	Kalinchowk Rural Municipality	कालिन्चोक गाउँपालिका	30103
277	Dolakha	Baitedhar Rural Municipality	बैतेधर गाउँपालिका	30104
278	Dolakha	Jiri Municipality	जिरी नगरपालिका	30105
279	Dolakha	Tamakoshi Rural Municipality	तामाकोशी गाउँपालिका	30106
280	Dolakha	Melung Rural Municipality	मेलुङ गाउँपालिका	30107
281	Dolakha	Shailung Rural Municipality	शैलुङ गाउँपालिका	30108
282	Dolakha	Bhimeshwar Municipality	भिमेश्वर नगरपालिका	30109
283	Sindhupalchok	Bhotekoshi Rural Municipality	भोटेकोशी गाउँपालिका	30201
284	Sindhupalchok	Jugal Rural Municipality	जुगल गाउँपालिका	30202
285	Sindhupalchok	Panchpokhari Thangpal Rural Municipality	पाँचपोखरी थाङपाल गाउँपालिका	30203
286	Sindhupalchok	Helambu Rural Municipality	हेलम्बु गाउँपालिका	30204
287	Sindhupalchok	Melanchi Municipality	मेलम्ची नगरपालिका	30205
288	Sindhupalchok	Indrawati Rural Municipality	इन्द्रावती गाउँपालिका	30206
289	Sindhupalchok	Choutara Sangachowkgadhi Municipality	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका	30207
290	Sindhupalchok	Balephi Rural Municipality	बलेफी गाउँपालिका	30208
291	Sindhupalchok	Bahrabise Municipality	बाह्रबिसे नगरपालिका	30209
292	Sindhupalchok	Tripurasundari Rural Municipality	त्रिपुरासुन्दरी गाउँपालिका	30210

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
293	Sindhupalchok	Lisankhu Pakhar Rural Municipality	लिसंखु पाखर गाउँपालिका	30211
294	Sindhupalchok	Sunkoshi Rural Municipality	सुनकोशी गाउँपालिका	30212
295	Rasuwa	Gosaikunda Rural Municipality	गोसाईकुण्ड गाउँपालिका	30301
296	Rasuwa	Parbatikunda Rural Municipality	पार्वतीकुण्ड गाउँपालिका	30302
297	Rasuwa	Uttargaya Rural Municipality	उत्तरगया गाउँपालिका	30303
298	Rasuwa	Kaika Rural Municipality	कालिका गाउँपालिका	30304
299	Rasuwa	Naukunda Rural Municipality	नौकुण्ड गाउँपालिका	30305
300	Dhading	Rubi Valley Rural Municipality	रुबी भ्याली गाउँपालिका	30401
301	Dhading	Khaniyabas Rural Municipality	खनियाबास गाउँपालिका	30402
302	Dhading	Ganga Jamuna Rural Municipality	गङ्गा जमुना गाउँपालिका	30403
303	Dhading	Tripurasundari Rural Municipality	त्रिपुरसुन्दरी गाउँपालिका	30404
304	Dhading	Netrawati Rural Municipality	नेत्रावती गाउँपालिका	30405
305	Dhading	Nilkhantha Municipality	नीलकण्ठ नगरपालिका	30406
306	Dhading	Jwalamukhi Rural Municipality	ज्वालामुखी गाउँपालिका	30407
307	Dhading	Siddhalek Rural Municipality	सिद्धलेक गाउँपालिका	30408
308	Dhading	Benighat Rorang Rural Municipality	बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका	30409
309	Dhading	Gajuri Rural Municipality	गजुरी गाउँपालिका	30410
310	Dhading	Galchhi Rural Municipality	गल्छी गाउँपालिका	30411
311	Dhading	Thakre Rural Municipality	थाक्रे गाउँपालिका	30412
312	Dhading	Dhunibenshi Municipality	धुनीबेंशी नगरपालिका	30413
313	Nuwakot	Dupcheshwor Rural Municipality	दुपचेश्वर गाउँपालिका	30501
314	Nuwakot	Tadi Rural Municipality	तादी गाउँपालिका	30502
315	Nuwakot	Suryagadhi Rural Municipality	सुर्यगढी गाउँपालिका	30503
316	Nuwakot	Bidur Municipality	बिदुर नगरपालिका	30504
317	Nuwakot	Kispang Rural Municipality	किस्पाङ्ग गाउँपालिका	30505
318	Nuwakot	Meghang Rural Municipality	मेघाङ्ग गाउँपालिका	30506
319	Nuwakot	Tarakeshwar Rural Municipality	तारकेश्वर गाउँपालिका	30507
320	Nuwakot	Belkotgadhi Municipality	बेलकोटगढी नगरपालिका	30508
321	Nuwakot	Likhu Rural Municipality	लिखु गाउँपालिका	30509
322	Nuwakot	Panchakanya Rural Municipality	पञ्चकन्या गाउँपालिका	30510
323	Nuwakot	Shivapuri Rural Municipality	शिवपुरी गाउँपालिका	30511
324	Nuwakot	Kakani Rural Municipality	ककनी गाउँपालिका	30512
325	Kathmandu	Shankharapur Municipality	शंकरापुर नगरपालिका	30601
326	Kathmandu	Kageshwori Manahara Municipality	कागेश्वरी मनहरा नगरपालिका	30602
327	Kathmandu	Gokarneshwor Municipality	गोकर्णेश्वर नगरपालिका	30603
328	Kathmandu	Budhanilkantha Municipality	बुढानिलकण्ठ नगरपालिका	30604
329	Kathmandu	Tokha Municipality	टोखा नगरपालिका	30605
330	Kathmandu	Tarakeshwar Municipality	तारकेश्वर नगरपालिका	30606
331	Kathmandu	Nagarjun Municipality	नागार्जुन नगरपालिका	30607
332	Kathmandu	Kathmandu Metropolitan City	काठमाण्डौ महानगरपालिका	30608
333	Kathmandu	Kirtipur Municipality	किर्तिपुर नगरपालिका	30609
334	Kathmandu	Chandragiri Municipality	चन्द्रागिरी नगरपालिका	30610
335	Kathmandu	Dakshinkali Municipality	दक्षिणकाली नगरपालिका	30611
336	Bhaktapur	Changunarayan Municipality	चाँगुनारायण नगरपालिका	30701
337	Bhaktapur	Bhaktapur Municipality	भक्तपुर नगरपालिका	30702
338	Bhaktapur	Madhyapur Thimi Municipality	मध्यपुर थिमी नगरपालिका	30703
339	Bhaktapur	Suryabinayak Municipality	सूर्यबिनायक नगरपालिका	30704
340	Lalitpur	Mahalaxmi Municipality	महालक्ष्मी नगरपालिका	30801
341	Lalitpur	Lalitpur Metropolitan City	ललितपुर महानगरपालिका	30802
342	Lalitpur	Godawari Municipality	गोदावरी नगरपालिका	30803

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
343	Lalitpur	Konjyosom Rural Municipality	कोन्ज्योसोम गाउँपालिका	30804
344	Lalitpur	Mahankal Rural Municipality	महाकाल गाउँपालिका	30805
345	Lalitpur	Bagmati Rural Municipality	बागमती गाउँपालिका	30806
346	Kavrepalanchok	Chauri Deurali Rural Municipality	चौरीदेउराली गाउँपालिका	30901
347	Kavrepalanchok	Bhumlu Rural Municipality	भुम्लु गाउँपालिका	30902
348	Kavrepalanchok	Mandan Deupur Municipality	मण्डन देउपुर नगरपालिका	30903
349	Kavrepalanchok	Banepa Municipality	बनेपा नगरपालिका	30904
350	Kavrepalanchok	Dhulikhel Municipality	धुलिखेल नगरपालिका	30905
351	Kavrepalanchok	Panchkhal Municipality	पाँचखाल नगरपालिका	30906
352	Kavrepalanchok	Temal Rural Municipality	तेमाल गाउँपालिका	30907
353	Kavrepalanchok	Namobuddha Municipality	नमोबुद्धा नगरपालिका	30908
354	Kavrepalanchok	Panauti Municipality	पनौती नगरपालिका	30909
355	Kavrepalanchok	Bethanchowk Rural Municipality	बेथानचोक गाउँपालिका	30910
356	Kavrepalanchok	Roshi Rural Municipality	रोशी गाउँपालिका	30911
357	Kavrepalanchok	Mahabharat Rural Municipality	महाभारत गाउँपालिका	30912
358	Kavrepalanchok	Khanikhola Rural Municipality	खानीखोला गाउँपालिका	30913
359	Ramechhap	Umakunda Rural Municipality	उमाकुण्ड गाउँपालिका	31001
360	Ramechhap	Gokulganga Rural Municipality	गोकुलगङ्गा गाउँपालिका	31002
361	Ramechhap	Likhu Rural Municipality	लिखु गाउँपालिका	31003
362	Ramechhap	Ramechhap Municipality	रामेछाप नगरपालिका	31004
363	Ramechhap	Manthali Municipality	मन्थली नगरपालिका	31005
364	Ramechhap	Khandadevi Rural Municipality	खण्डादेवी गाउँपालिका	31006
365	Ramechhap	Doramba Rural Municipality	दोरम्बा गाउँपालिका	31007
366	Ramechhap	Sunapati Rural Municipality	सुनापती गाउँपालिका	31008
367	Sindhuli	Dudhoulī Municipality	दुधौली नगरपालिका	31101
368	Sindhuli	Phikkal Rural Municipality	फिक्कल गाउँपालिका	31102
369	Sindhuli	Tinpatan Rural Municipality	तीनपाटन गाउँपालिका	31103
370	Sindhuli	Golanjor Rural Municipality	गोलन्जोर गाउँपालिका	31104
371	Sindhuli	Kamalamai Municipality	कमलामाई नगरपालिका	31105
372	Sindhuli	Sunkoshi Rural Municipality	सुनकोशी गाउँपालिका	31106
373	Sindhuli	Ghyanglekha Rural Municipality	ध्याङ्गलेखा गाउँपालिका	31107
374	Sindhuli	Marin Rural Municipality	मरिण गाउँपालिका	31108
375	Sindhuli	Hariharpurghari Rural Municipality	हरिहरपुरगढी गाउँपालिका	31109
376	Makwanpur	Indrasarwar Rural Municipality	इन्द्रसरोवर गाउँपालिका	31201
377	Makwanpur	Thaha Municipality	थाहा नगरपालिका	31202
378	Makwanpur	Kailash Rural Municipality	कैलाश गाउँपालिका	31203
379	Makwanpur	Raksirang Rural Municipality	रक्सिराङ्ग गाउँपालिका	31204
380	Makwanpur	Manahari Rural Municipality	मनहरी गाउँपालिका	31205
381	Makwanpur	Hetauda Sub-Metropolitan City	हेटौडा उपमहानगरपालिका	31206
382	Makwanpur	Bhimphedi Rural Municipality	भिमफेदी गाउँपालिका	31207
383	Makwanpur	Makawanpurghadi Rural Municipality	मकवानपुरगढी गाउँपालिका	31208
384	Makwanpur	Bakaiya Rural Municipality	बकैया गाउँपालिका	31209
385	Makwanpur	Bagmati Rural Municipality	बागमती गाउँपालिका	31210
386	Chitawan	Rapti Municipality	राप्ती नगरपालिका	31301
387	Chitawan	Kalika Municipality	कालिका नगरपालिका	31302
388	Chitawan	Ichchha Kamana Rural Municipality	इच्छाकामना गाउँपालिका	31303
389	Chitawan	Bharatpur Metropolitan City	भरतपुर महानगरपालिका	31304
390	Chitawan	Ratnanagar Municipality	रत्ननगर नगरपालिका	31305
391	Chitawan	Khairahani Municipality	खैरहनी नगरपालिका	31306
392	Chitawan	Madi Municipality	माडी नगरपालिका	31307
393	Gorkha	Chumanubri Rural Municipality	चुमानुब्री गाउँपालिका	40101

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
394	Gorkha	Ajirkot Rural Municipality	अजिरकोट गाउँपालिका	40102
395	Gorkha	Sulikot Rural Municipality	सुलीकोट गाउँपालिका	40103
396	Gorkha	Dharche Rural Municipality	धार्चे गाउँपालिका	40104
397	Gorkha	Aarughat Rural Municipality	आरुघाट गाउँपालिका	40105
398	Gorkha	Bhimsen Rural Municipality	भिमसेन गाउँपालिका	40106
399	Gorkha	Siranchowk Rural Municipality	सिरानचोक गाउँपालिका	40107
400	Gorkha	Palungtar Municipality	पालुङ्गटार नगरपालिका	40108
401	Gorkha	Gorkha Municipality	गोरखा नगरपालिका	40109
402	Gorkha	Shahid Lakhani Rural Municipality	शहीद लखन गाउँपालिका	40110
403	Gorkha	Gandaki Rural Municipality	गण्डकी गाउँपालिका	40111
404	Manang	Naraphu Rural Municipality	नारफु गाउँपालिका	40201
405	Manang	Neshang Rural Municipality	नेस्याङ गाउँपालिका	40202
406	Manang	Chame Rural Municipality	चामे गाउँपालिका	40203
407	Manang	Nashong Rural Municipality	नाशोङ गाउँपालिका	40204
408	Mustang	Dalome Rural Municipality	दालोमे गाउँपालिका	40301
409	Mustang	Gharphajong Rural Municipality	घरफभोङ गाउँपालिका	40302
410	Mustang	Bahragaun Mukti Kshetra Rural Municipality	बाह्रगाउँ मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका	40303
411	Mustang	Lomathang Rural Municipality	लोमन्थाङ गाउँपालिका	40304
412	Mustang	Thasang Rural Municipality	थासाङ गाउँपालिका	40305
413	Myagdi	Annapurna Rural Municipality	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	40401
414	Myagdi	Raghuganga Rural Municipality	रघुगंगा गाउँपालिका	40402
415	Myagdi	Dhawalagiri Rural Municipality	धवलागिरी गाउँपालिका	40403
416	Myagdi	Malika Rural Municipality	मालिका गाउँपालिका	40404
417	Myagdi	Mangala Rural Municipality	मंगला गाउँपालिका	40405
418	Myagdi	Beni Municipality	बेनी नगरपालिका	40406
419	Kaski	Madi Rural Municipality	मादी गाउँपालिका	40501
420	Kaski	Machhapuchhre Rural Municipality	माछापुच्छ्रे गाउँपालिका	40502
421	Kaski	Annapurna Rural Municipality	अन्नपूर्ण गाउँपालिका	40503
422	Kaski	Pokhara Lekhnath Metropolitan City	पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका	40504
423	Kaski	Rupa Rural Municipality	रूपा गाउँपालिका	40505
424	Lamjung	Dordi Rural Municipality	दोर्दी गाउँपालिका	40601
425	Lamjung	Marshyangdi Rural Municipality	मर्स्याङ्दी गाउँपालिका	40602
426	Lamjung	Kwhola Sothar Rural Municipality	क्व्होलासोथार गाउँपालिका	40603
427	Lamjung	Madhya Nepal Municipality	मध्यनेपाल नगरपालिका	40604
428	Lamjung	Bensi Shahar Municipality	बेंसीशहर नगरपालिका	40605
429	Lamjung	Sundarbazar Municipality	सुन्दरबजार नगरपालिका	40606
430	Lamjung	Rainas Municipality	राईनास नगरपालिका	40607
431	Lamjung	Dudhapokhari Rural Municipality	दुधपोखरी गाउँपालिका	40608
432	Tanahu	Bhanu Municipality	भानु नगरपालिका	40701
433	Tanahu	Byas Municipality	व्यास नगरपालिका	40702
434	Tanahu	Myagde Rural Municipality	म्याग्दे गाउँपालिका	40703
435	Tanahu	Shuklagandaki Municipality	शुक्लागण्डकी नगरपालिका	40704
436	Tanahu	Bhimad Municipality	भिमद नगरपालिका	40705
437	Tanahu	Ghiring Rural Municipality	घिरिङ्ग गाउँपालिका	40706
438	Tanahu	Rhishing Rural Municipality	रुषिङ्ग गाउँपालिका	40707
439	Tanahu	Devghat Rural Municipality	देवघाट गाउँपालिका	40708
440	Tanahu	Bandipur Rural Municipality	बन्दिपुर गाउँपालिका	40709
441	Tanahu	Aanbu Khairani Rural Municipality	आँबुखैरेनी गाउँपालिका	40710
442	Nawalparasi East	Gaidakot Municipality	गैडाकोट नगरपालिका	40801
443	Nawalparasi East	Bulingtar Rural Municipality	बुलिङ्गटार गाउँपालिका	40802

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
444	Nawalparasi East	Bungdikali Rural Municipality	बुङ्डीकाली गाउँपालिका	40803
445	Nawalparasi East	Hupsekot Rural Municipality	हुप्सेकोट गाउँपालिका	40804
446	Nawalparasi East	Devchuli Municipality	देवचुली नगरपालिका	40805
447	Nawalparasi East	Kawasoti Municipality	कावासोती नगरपालिका	40806
448	Nawalparasi East	Madhya Bindu Municipality	मध्यबिन्दु नगरपालिका	40807
449	Nawalparasi East	Binayi Tribeni Rural Municipality	बिनयी त्रिबेणी गाउँपालिका	40808
450	Syangja	Putalibazar Municipality	पुतलीबजार नगरपालिका	40901
451	Syangja	Phedikhola Rural Municipality	फेदीखोला गाउँपालिका	40902
452	Syangja	Aandikhola Rural Municipality	आँधिखोला गाउँपालिका	40903
453	Syangja	Arjun Choupari Rural Municipality	अर्जुनचौपारी गाउँपालिका	40904
454	Syangja	Bhirkot Municipality	भीरकोट नगरपालिका	40905
455	Syangja	Biruwa Rural Municipality	बिरुवा गाउँपालिका	40906
456	Syangja	Harinas Rural Municipality	हरिनास गाउँपालिका	40907
457	Syangja	Chapakot Municipality	चापाकोट नगरपालिका	40908
458	Syangja	Walling Municipality	वालिङ्ग नगरपालिका	40909
459	Syangja	Galyang Municipality	गल्याङ नगरपालिका	40910
460	Syangja	Kaligandaki Rural Municipality	कालीगण्डकी गाउँपालिका	40911
461	Parbat	Modi Rural Municipality	मोदी गाउँपालिका	41001
462	Parbat	Jajjala Rural Municipality	जलजला गाउँपालिका	41002
463	Parbat	Kushma Municipality	कुश्मा नगरपालिका	41003
464	Parbat	Phalebas Municipality	फलेवास नगरपालिका	41004
465	Parbat	Mahashila Rural Municipality	महाशिला गाउँपालिका	41005
466	Parbat	Bihadi Rural Municipality	बिहादी गाउँपालिका	41006
467	Parbat	Paiyu Rural Municipality	पैयुँ गाउँपालिका	41007
468	Baglung	Baglung Municipality	बाग्लुङ्ग नगरपालिका	41101
469	Baglung	Katikhola Rural Municipality	काटेखोला गाउँपालिका	41102
470	Baglung	Tarakhola Rural Municipality	ताराखोला गाउँपालिका	41103
471	Baglung	Tamankhola Rural Municipality	तमानखोला गाउँपालिका	41104
472	Baglung	Dhorpatan Municipality	दोरपाटन नगरपालिका	41105
473	Baglung	Nisikhola Rural Municipality	निसीखोला गाउँपालिका	41106
474	Baglung	Badigad Rural Municipality	बडिगाड गाउँपालिका	41107
475	Baglung	Galkot Municipality	गल्कोट नगरपालिका	41108
476	Baglung	Bareng Rural Municipality	बरेङ गाउँपालिका	41109
477	Baglung	Jaimuni Municipality	जैमुनी नगरपालिका	41110
478	Rukum East	Putha Uttanganga Rural Municipality	पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका	50101
479	Rukum East	Sisne Rural Municipality	सिस्ने गाउँपालिका	50102
480	Rukum East	Bhooma Rural Municipality	भूमे गाउँपालिका	50103
481	Rolpa	Sunchhahari Rural Municipality	सुनछहारी गाउँपालिका	50201
482	Rolpa	Thawang Rural Municipality	थवाङ्ग गाउँपालिका	50202
483	Rolpa	Duikhola Rural Municipality	दुईखोली गाउँपालिका	50203
484	Rolpa	Sukidaha Rural Municipality	सुकिदाहा गाउँपालिका	50204
485	Rolpa	Madi Rural Municipality	माडी गाउँपालिका	50205
486	Rolpa	Tribeni Rural Municipality	त्रिबेणी गाउँपालिका	50206
487	Rolpa	Rolpa Municipality	रोल्पा नगरपालिका	50207
488	Rolpa	Runtigadhi Rural Municipality	रुन्टीगढी गाउँपालिका	50208
489	Rolpa	Subarnabati Rural Municipality	सुवर्णावती गाउँपालिका	50209
490	Rolpa	Lungri Rural Municipality	लुङ्ग्री गाउँपालिका	50210
491	Pyuthan	Gaumukhi Rural Municipality	गौमुखी गाउँपालिका	50301
492	Pyuthan	Naubahini Rural Municipality	नौबहिनी गाउँपालिका	50302

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
493	Pyuthan	Jhimruk Rural Municipality	झिमरुक गाउँपालिका	50303
494	Pyuthan	Pyuthan Municipality	प्युठान नगरपालिका	50304
495	Pyuthan	Sworgadwari Municipality	स्वर्गद्वारी नगरपालिका	50305
496	Pyuthan	Mandavi Rural Municipality	माण्डवी गाउँपालिका	50306
497	Pyuthan	Mallarani Rural Municipality	मल्लरानी गाउँपालिका	50307
498	Pyuthan	Aairawati Rural Municipality	ऐरावती गाउँपालिका	50308
499	Pyuthan	Sarumarani Rural Municipality	सरुमारानी गाउँपालिका	50309
500	Gulmi	Kali Gandaki Rural Municipality	कालिगण्डकी गाउँपालिका	50401
501	Gulmi	Satyawoti Rural Municipality	सत्यवती गाउँपालिका	50402
502	Gulmi	Chandrakot Rural Municipality	चन्द्रकोट गाउँपालिका	50403
503	Gulmi	Musikot Municipality	मुसिकोट नगरपालिका	50404
504	Gulmi	Isma Rural Municipality	ईस्मा गाउँपालिका	50405
505	Gulmi	Malika Rural Municipality	मालिका गाउँपालिका	50406
506	Gulmi	Madane Rural Municipality	मदाने गाउँपालिका	50407
507	Gulmi	Dhurkot Rural Municipality	धुर्कोट गाउँपालिका	50408
508	Gulmi	Resunga Municipality	रेसुङ्गा नगरपालिका	50409
509	Gulmi	Gulmi Durbar Gaunpaika	गुल्मी दरबार गाउँपालिका	50410
510	Gulmi	Chhatrakot Rural Municipality	छत्रकोट गाउँपालिका	50411
511	Gulmi	Ruru Rural Municipality	रुरु गाउँपालिका	50412
512	Arghakhanchi	Chhatradev Rural Municipality	छत्रदेव गाउँपालिका	50501
513	Arghakhanchi	Malarani Rural Municipality	मालारानी गाउँपालिका	50502
514	Arghakhanchi	Bhumikasthan Municipality	भूमिकास्थान नगरपालिका	50503
515	Arghakhanchi	Sandhikharka Municipality	सन्धिखर्क नगरपालिका	50504
516	Arghakhanchi	Panini Rural Municipality	पाणिनी गाउँपालिका	50505
517	Arghakhanchi	Shitaganga Municipality	शितागंगा नगरपालिका	50506
518	Palpa	Rampur Municipality	रामपुर नगरपालिका	50601
519	Palpa	Purbakhola Rural Municipality	पुर्बखोला गाउँपालिका	50602
520	Palpa	Rambha Rural Municipality	रम्भा गाउँपालिका	50603
521	Palpa	Baganaskali Rural Municipality	बगनासकाली गाउँपालिका	50604
522	Palpa	Tansen Municipality	तानसेन नगरपालिका	50605
523	Palpa	Ribdikot Rural Municipality	रिब्दीकोट गाउँपालिका	50606
524	Palpa	Rainadevi Chhahara Rural Municipality	रैनादेवी छहरा गाउँपालिका	50607
525	Palpa	Tinau Rural Municipality	तिनाउ गाउँपालिका	50608
526	Palpa	Mathagadhi Rural Municipality	माथागढी गाउँपालिका	50609
527	Palpa	Nisdi Rural Municipality	निस्दी गाउँपालिका	50610
528	Nawalparasi West	Bardaghat Municipality	बर्दघाट नगरपालिका	50701
529	Nawalparasi West	Sunawal Municipality	सुनवल नगरपालिका	50702
530	Nawalparasi West	Ramgram Municipality	रामग्राम नगरपालिका	50703
531	Nawalparasi West	Palhinandan Rural Municipality	पाल्हीनन्दन गाउँपालिका	50704
532	Nawalparasi West	Sarawal Rural Municipality	सरावल गाउँपालिका	50705
533	Nawalparasi West	Pratapapur Rural Municipality	प्रतापपुर गाउँपालिका	50706
534	Nawalparasi West	Susta Rural Municipality	सुस्ता गाउँपालिका	50707
535	Rupandehi	Devdaha Municipality	देवदह नगरपालिका	50801
536	Rupandehi	Butwal Sub-Metropolitan City	बुटवल उपमहानगरपालिका	50802
537	Rupandehi	Sainamaina Municipality	सैनामैना नगरपालिका	50803
538	Rupandehi	Kanchan Rural Municipality	कन्चन गाउँपालिका	50804
539	Rupandehi	Gaidahawa Rural Municipality	गैडहवा गाउँपालिका	50805
540	Rupandehi	Suddhodhan Rural Municipality	सुद्धोधन गाउँपालिका	50806

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
541	Rupandehi	Siyari Rural Municipality	सियारी गाउँपालिका	50807
542	Rupandehi	Tilottama Municipality	तिलोत्तमा नगरपालिका	50808
543	Rupandehi	Om Satiya Rural Municipality	ओमसतिया गाउँपालिका	50809
544	Rupandehi	Rohini Rural Municipality	रोहिणी गाउँपालिका	50810
545	Rupandehi	Siddharthanagar Municipality	सिद्धार्थनगर नगरपालिका	50811
546	Rupandehi	Mayadevi Rural Municipality	मायादेवी गाउँपालिका	50812
547	Rupandehi	Lumbini Sanskritik Municipality	लुम्बिनी सांस्कृतिक नगरपालिका	50813
548	Rupandehi	Kotahimai Rural Municipality	कोटहीमाई गाउँपालिका	50814
549	Rupandehi	Sammanimai Rural Municipality	सम्मरीमाई गाउँपालिका	50815
550	Rupandehi	Marchawari Rural Municipality	मर्चवारी गाउँपालिका	50816
551	Kapilbastu	Banganga Municipality	बाणगंगा नगरपालिका	50901
552	Kapilbastu	Buddhabhumi Municipality	बुद्धभूमि नगरपालिका	50902
553	Kapilbastu	Shivaraj Municipality	शिवराज नगरपालिका	50903
554	Kapilbastu	Bijayanagar Rural Municipality	बिजयनगर गाउँपालिका	50904
555	Kapilbastu	Krishnanagar Municipality	कृष्णनगर नगरपालिका	50905
556	Kapilbastu	Maharajganj Municipality	महाराजगन्ज नगरपालिका	50906
557	Kapilbastu	Kapilbastu Municipality	कपिलबस्तु नगरपालिका	50907
558	Kapilbastu	Yasodhara Rural Municipality	यसोधरा गाउँपालिका	50908
559	Kapilbastu	Mayadevi Rural Municipality	मायादेवी गाउँपालिका	50909
560	Kapilbastu	Shuddhodhan Rural Municipality	शुद्धोधन गाउँपालिका	50910
561	Dang	Bangalachuli Rural Municipality	बंगलाचुली गाउँपालिका	51001
562	Dang	Ghorahi Sub-Metropolitan City	घोराही उपमहानगरपालिका	51002
563	Dang	Tulsipur Sub-Metropolitan City	तुल्सीपुर उपमहानगरपालिका	51003
564	Dang	Shantinagar Rural Municipality	शान्तिनगर गाउँपालिका	51004
565	Dang	Babai Rural Municipality	बबई गाउँपालिका	51005
566	Dang	Dangisharan Rural Municipality	दंगीशरण गाउँपालिका	51006
567	Dang	Lamahi Municipality	लमही नगरपालिका	51007
568	Dang	Rapti Rural Municipality	राप्ती गाउँपालिका	51008
569	Dang	Gadhawa Rural Municipality	गढवा गाउँपालिका	51009
570	Dang	Rajpur Rural Municipality	राजपुर गाउँपालिका	51010
571	Banke	Rapti Sonari Rural Municipality	राप्ती सोनारी गाउँपालिका	51101
572	Banke	Kohalpur Municipality	कोहलपुर नगरपालिका	51102
573	Banke	Baijanath Rural Municipality	बैजनाथ गाउँपालिका	51103
574	Banke	Khajura Rural Municipality	खजुरा गाउँपालिका	51104
575	Banke	Janaki Rural Municipality	जानकी गाउँपालिका	51105
576	Banke	Nepalganj Sub-Metropolitan City	नेपालगन्ज उपमहानगरपालिका	51106
577	Banke	Duduwa Rural Municipality	डुडुवा गाउँपालिका	51107
578	Banke	Narainapur Rural Municipality	नरैनापुर गाउँपालिका	51108
579	Bardiya	Bansgadhi Municipality	बाँसगढी नगरपालिका	51201
580	Bardiya	Barbardiya Municipality	बारबर्दिया नगरपालिका	51202
581	Bardiya	Thakurbaba Municipality	ठाकुरबाबा नगरपालिका	51203
582	Bardiya	Geruwa Rural Municipality	गेरुवा गाउँपालिका	51204
583	Bardiya	Rajapur Municipality	राजापुर नगरपालिका	51205
584	Bardiya	Madhwan Municipality	मधुवन नगरपालिका	51206
585	Bardiya	Gulariya Municipality	गुलरीया नगरपालिका	51207
586	Bardiya	Badhaiyatal Rural Municipality	बडैयाताल गाउँपालिका	51208
587	Dolpa	Dolpo Buddha Rural Municipality	डोल्पो बुद्ध गाउँपालिका	60101
588	Dolpa	Shey Phoksundo Rural Municipality	शे फोक्सुण्डो गाउँपालिका	60102
589	Dolpa	Jagadulla Rural Municipality	जगदुल्ला गाउँपालिका	60103

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
590	Dolpa	Mudkechula Rural Municipality	मुड्केचुला गाउँपालिका	60104
591	Dolpa	Tripurasundari Municipality	त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका	60105
592	Dolpa	Thulibheri Municipality	ठुलीभेरी नगरपालिका	60106
593	Dolpa	Kaike Rural Municipality	काइके गाउँपालिका	60107
594	Dolpa	Chharka Tangsong Rural Municipality	छार्का ताङसोङ गाउँपालिका	60108
595	Mugu	Mugumkammarog Rural Municipality	मुगुमकामारोग गाउँपालिका	60201
596	Mugu	Chhyanath Rara Municipality	छयानाथ रारा नगरपालिका	60202
597	Mugu	Soru Rural Municipality	सोरु गाउँपालिका	60203
598	Mugu	Khatyad Rural Municipality	खत्याड गाउँपालिका	60204
599	Humla	Chankheli Rural Municipality	चखेली गाउँपालिका	60301
600	Humla	Kharpunath Rural Municipality	खार्पुनाथ गाउँपालिका	60302
601	Humla	Simkot Rural Municipality	सिमकोट गाउँपालिका	60303
602	Humla	Namkha Rural Municipality	नाम्खा गाउँपालिका	60304
603	Humla	Sarkegad Rural Municipality	सर्केगाड गाउँपालिका	60305
604	Humla	Adanchuli Rural Municipality	अदानचुली गाउँपालिका	60306
605	Humla	Tanjakot Rural Municipality	ताँजाकोट गाउँपालिका	60307
606	Jumla	Patarasi Rural Municipality	पातारासी गाउँपालिका	60401
607	Jumla	Kanaka Sundari Gaun Palika	कनका सुन्दरी गाउँपालिका	60402
608	Jumla	Sinja Rural Municipality	सिंजा गाउँपालिका	60403
609	Jumla	Chandannath Municipality	चन्दननाथ नगरपालिका	60404
610	Jumla	Guthichaur Rural Municipality	गुठिचौर गाउँपालिका	60405
611	Jumla	Tatopani Rural Municipality	तातोपानी गाउँपालिका	60406
612	Jumla	Tila Rural Municipality	तिला गाउँपालिका	60407
613	Jumla	Hima Rural Municipality	हिमा गाउँपालिका	60408
614	Kalikot	Palata Rural Municipality	पलाता गाउँपालिका	60501
615	Kalikot	Pachal Jharana Rural Municipality	पचाल झरना गाउँपालिका	60502
616	Kalikot	Raskot Municipality	रास्कोट नगरपालिका	60503
617	Kalikot	Sanni Tribeni Rural Municipality	सान्नी त्रिबेणी गाउँपालिका	60504
618	Kalikot	Naraharinath Rural Municipality	नरहरिनाथ गाउँपालिका	60505
619	Kalikot	Khandachakra Municipality	खण्डाचक्र नगरपालिका	60506
620	Kalikot	Tilagupha Municipality	तिलागुफा नगरपालिका	60507
621	Kalikot	Mahawai Rural Municipality	महावै गाउँपालिका	60508
622	Kalikot	Kalika Rural Municipality	कालिका गाउँपालिका	60509
623	Dailekh	Naumule Rural Municipality	नौमुले गाउँपालिका	60601
624	Dailekh	Mahabu Rural Municipality	महाबु गाउँपालिका	60602
625	Dailekh	Bhairabi Rural Municipality	भैरबी गाउँपालिका	60603
626	Dailekh	Thantikandh Rural Municipality	ठाँटीकाँध गाउँपालिका	60604
627	Dailekh	Aathbis Municipality	आठबीस नगरपालिका	60605
628	Dailekh	Chamunda Bindrasaini Municipality	चामुण्डा विन्द्रासैनी नगरपालिका	60606
629	Dailekh	Dullu Municipality	दुल्लु नगरपालिका	60607
630	Dailekh	Narayan Municipality	नारायण नगरपालिका	60608
631	Dailekh	Bhagawatimai Rural Municipality	भगवतीमाई गाउँपालिका	60609
632	Dailekh	Dungeshwor Rural Municipality	डुङ्गेश्वर गाउँपालिका	60610
633	Dailekh	Gurans Rural Municipality	गुराँस गाउँपालिका	60611
634	Jajarkot	Barekot Rural Municipality	बारेकोट गाउँपालिका	60701
635	Jajarkot	Kuse Rural Municipality	कुसे गाउँपालिका	60702
636	Jajarkot	Junichande Rural Municipality	जुनीचण्डी गाउँपालिका	60703
637	Jajarkot	Chhedagad Municipality	छेडागाड नगरपालिका	60704
638	Jajarkot	Shivalaya Rural Municipality	शिवालय गाउँपालिका	60705

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
639	Jajarkot	Bheri Malika Municipality	भेरीमालिका नगरपालिका	60706
640	Jajarkot	Tribeni Nalagad Municipality	त्रिबेणी नलागाड नगरपालिका	60707
641	Rukum West	Aathabisakot Municipality	आठबिसकोट नगरपालिका	60801
642	Rukum West	Sanibheri Rural Municipality	सान्नीभेरी गाउँपालिका	60802
643	Rukum West	Banphikot Rural Municipality	बाँफिकोट गाउँपालिका	60803
644	Rukum West	Musikot Municipality	मुसिकोट नगरपालिका	60804
645	Rukum West	Tribeni Rural Municipality	त्रिबेणी गाउँपालिका	60805
646	Rukum West	Chaurjahari Municipality	चौरजहारी नगरपालिका	60806
647	Salyan	Darma Rural Municipality	दार्मा गाउँपालिका	60901
648	Salyan	Kumakh Malika Rural Municipality	कुमाख मालिका गाउँपालिका	60902
649	Salyan	Banagad Kupinde Municipality	बनगाड कुपिण्डे नगरपालिका	60903
650	Salyan	Dhorchaur Rural Municipality	दोरचौर गाउँपालिका	60904
651	Salyan	Bagachour Municipality	बागचौर नगरपालिका	60905
652	Salyan	Chhatreshwori Rural Municipality	छत्रेश्वरी गाउँपालिका	60906
653	Salyan	Sharada Municipality	शारदा नगरपालिका	60907
654	Salyan	Kalimati Rural Municipality	कालिमाटी गाउँपालिका	60908
655	Salyan	Tribeni Rural Municipality	त्रिबेणी गाउँपालिका	60909
656	Salyan	Kapurkot Rural Municipality	कपुरकोट गाउँपालिका	60910
657	Surkhet	Simta Rural Municipality	सिमता गाउँपालिका	61001
658	Surkhet	Chingad Rural Municipality	चिङगाड गाउँपालिका	61002
659	Surkhet	Lekabeshi Municipality	लेकवेशी नगरपालिका	61003
660	Surkhet	Gurbhakot Municipality	गुर्भाकोट नगरपालिका	61004
661	Surkhet	Bheriganga Municipality	भेरीगंगा नगरपालिका	61005
662	Surkhet	Birendranagar Municipality	वीरेन्द्रनगर नगरपालिका	61006
663	Surkhet	Barahatal Rural Municipality	बराहताल गाउँपालिका	61007
664	Surkhet	Panchapuri Municipality	पञ्चपुरी नगरपालिका	61008
665	Surkhet	Chaukune Rural Municipality	चौकुने गाउँपालिका	61009
666	Bajura	Himali Rural Municipality	हिमाली गाउँपालिका	70101
667	Bajura	Gaumul Rural Municipality	गौमुल गाउँपालिका	70102
668	Bajura	Budhinanda Municipality	बुढीनन्दा नगरपालिका	70103
669	Bajura	Swami Kartik Rural Municipality	स्वामी कार्तिक गाउँपालिका	70104
670	Bajura	Pandab Gufa Rural Municipality	पाण्डव गुफा गाउँपालिका	70105
671	Bajura	Badimalika Municipality	बाडिमालिका नगरपालिका	70106
672	Bajura	Chhededaha Rural Municipality	छेडेदह गाउँपालिका	70107
673	Bajura	Budhiganga Municipality	बुढीगंगा नगरपालिका	70108
674	Bajura	Tribeni Municipality	त्रिबेणी नगरपालिका	70109
675	Bajhang	Kanda Rural Municipality	काँडा गाउँपालिका	70201
676	Bajhang	Bungal Municipality	बुंगल नगरपालिका	70202
677	Bajhang	Surma Rural Municipality	सूर्मा गाउँपालिका	70203
678	Bajhang	Talkot Rural Municipality	तालकोट गाउँपालिका	70204
679	Bajhang	Masta Rural Municipality	मस्टा गाउँपालिका	70205
680	Bajhang	Jayapritibi Municipality	जयपृथ्वी नगरपालिका	70206
681	Bajhang	Chhabis Pathibhara Rural Municipality	छबिस पाथिभरा गाउँपालिका	70207
682	Bajhang	Durgathali Rural Municipality	दुर्गाथली गाउँपालिका	70208
683	Bajhang	Kedarsyun Rural Municipality	केदारस्युँ गाउँपालिका	70209
684	Bajhang	Bitthadchir Rural Municipality	बित्थडचिर गाउँपालिका	70210
685	Bajhang	Thalara Rural Municipality	थलारा गाउँपालिका	70211
686	Bajhang	Khaptad Chhanna Rural Municipality	खप्तडछान्ना गाउँपालिका	70212

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
687	Darchula	Byas Rural Municipality	ब्यास गाउँपालिका	70301
688	Darchula	Dahun Rural Municipality	दुहु गाउँपालिका	70302
689	Darchula	Mahakali Municipality	महाकाली नगरपालिका	70303
690	Darchula	Naugad Rural Municipality	नौगाड गाउँपालिका	70304
691	Darchula	Apihimal Rural Municipality	अपिहिमाल गाउँपालिका	70305
692	Darchula	Marma Rural Municipality	मार्मा गाउँपालिका	70306
693	Darchula	Shailyashikhar Municipality	शैल्यशिखर नगरपालिका	70307
694	Darchula	Malikarjun Rural Municipality	मालिकारजुन गाउँपालिका	70308
695	Darchula	Lekam Rural Municipality	लेकम गाउँपालिका	70309
696	Baitadi	Dilasaini Rural Municipality	डीलासैनी गाउँपालिका	70401
697	Baitadi	Dogada Kedar Rural Municipality	दोगडाकेदार गाउँपालिका	70402
698	Baitadi	Puchaudi Municipality	पुचौडी नगरपालिका	70403
699	Baitadi	Surnaya Rural Municipality	सुर्नया गाउँपालिका	70404
700	Baitadi	Dasharathchand Municipality	दशरथचन्द्र नगरपालिका	70405
701	Baitadi	Pancheshwor Rural Municipality	पन्चेश्वर गाउँपालिका	70406
702	Baitadi	Shivanath Rural Municipality	शिवनाथ गाउँपालिका	70407
703	Baitadi	Melauli Municipality	मेलौली नगरपालिका	70408
704	Baitadi	Patam Municipality	पाटन नगरपालिका	70409
705	Baitadi	Sigas Rural Municipality	सिगास गाउँपालिका	70410
706	Dadeldhura	Nawadurga Rural Municipality	नवदुर्गा गाउँपालिका	70501
707	Dadeldhura	Amargadhi Municipality	अमरगढी नगरपालिका	70502
708	Dadeldhura	Ajayameru Rural Municipality	अजयमेरु गाउँपालिका	70503
709	Dadeldhura	Bhageshwor Rural Municipality	भागेश्वर गाउँपालिका	70504
710	Dadeldhura	Parashuram Municipality	परशुराम नगरपालिका	70505
711	Dadeldhura	Aalital Rural Municipality	आलिताल गाउँपालिका	70506
712	Dadeldhura	Ganyapdhura Rural Municipality	गन्यापधुरा गाउँपालिका	70507
713	Doti	Purbichouki Rural Municipality	पुर्बिचौकी गाउँपालिका	70601
714	Doti	Sayal Rural Municipality	सायल गाउँपालिका	70602
715	Doti	Aadarsha Rural Municipality	आदर्श गाउँपालिका	70603
716	Doti	Shikhar Municipality	शिखर नगरपालिका	70604
717	Doti	Dipayal Silgadhi Municipality	दिपायल सिलगढी नगरपालिका	70605
718	Doti	K.I. Singh Rural Municipality	के.आई.सिं. गाउँपालिका	70606
719	Doti	Bogatan Rural Municipality	बोगटान गाउँपालिका	70607
720	Doti	Badi Kedar Rural Municipality	बडीकेदार गाउँपालिका	70608

S.N.	District	Local unit	स्थानीय तह	Code
721	Doti	Jorayal Rural Municipality	जोरायल गाउँपालिका	70609
722	Achham	Panchdebal Binayak Municipality	पंचदेवल विनायक नगरपालिका	70701
723	Achham	Ramaroshan Rural Municipality	रामारोशन गाउँपालिका	70702
724	Achham	Mellekh Rural Municipality	मेल्लेख गाउँपालिका	70703
725	Achham	Sanphebagar Municipality	सांफेबगर नगरपालिका	70704
726	Achham	Chaurpati Rural Municipality	चौरपाटी गाउँपालिका	70705
727	Achham	Mangslen Municipality	मंगलसेन नगरपालिका	70706
728	Achham	Bannigadhi Jayagadh Rural Municipality	बान्नीगढी जयगढ गाउँपालिका	70707
729	Achham	Kamal Bazar Municipality	कमलबजार नगरपालिका	70708
730	Achham	Dhakari Rural Municipality	ढकारी गाउँपालिका	70709
731	Achham	Turmakhand Rural Municipality	तुर्माखाँद गाउँपालिका	70710
732	Kailali	Mohanyal Rural Municipality	मोहान्याल गाउँपालिका	70801
733	Kailali	Chure Rural Municipality	चुरे गाउँपालिका	70802
734	Kailali	Godawari Municipality	गोदावरी नगरपालिका	70803
735	Kailali	Gauriganga Municipality	गौरीगंगा नगरपालिका	70804
736	Kailali	Ghodaghodi Municipality	घोडाघोडी नगरपालिका	70805
737	Kailali	Bardagoriya Rural Municipality	बर्दगोरिया गाउँपालिका	70806
738	Kailali	Lamki Chuha Municipality	लम्कि चुहा नगरपालिका	70807
739	Kailali	Janaki Rural Municipality	जानकी गाउँपालिका	70808
740	Kailali	Joshiapur Rural Municipality	जोशीपुर गाउँपालिका	70809
741	Kailali	Tikapur Municipality	टिकापुर नगरपालिका	70810
742	Kailali	Bhajani Municipality	भजनी नगरपालिका	70811
743	Kailali	Kailari Rural Municipality	कैलारी गाउँपालिका	70812
744	Kailali	Dhangadhi Sub-Metropolitan City	धनगढी उपमहानगरपालिका	70813
745	Kanchanpur	Krishnapur Municipality	कृष्णपुर नगरपालिका	70901
746	Kanchanpur	Shuklaphanta Municipality	शुक्लाफाँटा नगरपालिका	70902
747	Kanchanpur	Bedkot Municipality	बेदकोट नगरपालिका	70903
748	Kanchanpur	Bhimdatta Municipality	भिमदत्त नगरपालिका	70904
749	Kanchanpur	Mahakali Municipality	महाकाली नगरपालिका	70905
750	Kanchanpur	Lajjhadi Rural Municipality	लालझाडी गाउँपालिका	70906
751	Kanchanpur	Punarbans Municipality	पुनर्बांस नगरपालिका	70907
752	Kanchanpur	Belouri Municipality	बेलौरी नगरपालिका	70908
753	Kanchanpur	Beldandi Rural Municipality	बेलडाँडी गाउँपालिका	70909

